

ULUSAL **ENGELSİZ** YAŞAM KONGRESİ 25-26 MAYIS 2022

Kongre Hakkında

Ulusal Engelsiz Yaşam Kongresi, 25-26 Mayıs 2022 tarihlerinde Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Engelli Öğrenci Birimi'nin ev sahipliğinde online olarak gerçekleştirildi.

<https://us06web.zoom.us/j/7326301092?pwd=WVJrYy9yTUpzZ294K0thdG0zTHVwZz09#success>

www.intl-barrierfreeliving.com
Ulusal Engelsiz Yaşam Kongresi

TOROS ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ & ENGELLİ ÖĞRENCİ BİRİMİ

ULUSAL ENGELSİZ YAŞAM KONGRESİ
ÖZET BİLDİRİ KİTABI

EDİTÖRLER

PROF. DR. ABDULLAH ÇALIŞKAN
PROF. DR. FÜGEN ÖZCANARSLAN
DOÇ. DR. BETÜL GÜLŞEN ATALAY
DR. ÖĞR. ÜYESİ BEHİRE SANÇAR

Her hakkı saklıdır © Toros Üniversitesi Yayınevi, Haziran 2022

E-ISBN: 978-605-9613-11-8

MERSİN

Web sitesi: <http://www.intl-barrierfreeliving.com/>

Zoom ID: 732 630 1092

Parola: SBF22

ÖNSÖZ

Ulusal Engelsiz Yaşam Kongresi Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi ve Engelli Öğrenci Biriminin iş birliği ile 25-26 Mayıs 2022 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Kongre dünyada ve ülkemizde engelli bireylere eğitim, sağlık, çalışma hayatı gibi alanlarda fırsat eşitliği sağlanması ve farklılıklara saygı gösterilmesi, mekânsal erişim yanında teknoloji ve bilgiye erişimin bu bireyler için ne kadar önemli olduğuna dikkat çekerek toplumsal farkındalık oluşturulması amacıyla düzenlenmiştir.

Kongre kapsamında; engelli bireylerin sağlık, rehabilitasyon, eğitim, destek ve çevre alanlarında karşılaştıkları güçlükler konusunda sorunları ortaya çıkarmak, farkındalık yaratmak, kolaylık sağlamak, çözüm önerilerinde bulunmak vb. içeriklerde gerçekleştirilmiş olan araştırma ve derleme çalışmalara yer verilmiştir.

Belediye ve dernek temsilcileri, bir özel eğitim okulu eğitmeni, İsveç'te engellilik alanında çalışmakta olan bir davetlimiz ve engellilik ile ilgili çalışmalarını bulunan akademisyenlerimiz davetli konuşmacılar olarak değerli bilgilerini paylaşmışlardır. Kongrede yer alan sunumlar kongrenin amacı doğrultusunda engellilikle ilgili çok farklı konu alanlarını içermiş olup, bütün sunumlar bu kitapta özet olarak yer almaktadır.

Kongrenin gerçekleşmesinde, desteklerinden dolayı Toros Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Ömer ARIÖZ'e, bildirilerin değerlendirilme sürecinde yer alan akademisyenlerimize, kongreye katılım gösteren tüm paydaşlara ve bildirilerini sunan katılımcılara teşekkürü bir borç biliriz.

Kongre Eş Başkanları

Prof. Dr. Fügen ÖZCANARSLAN

Dr. Öğretim Üyesi Behire SANÇAR

KONGRE ONUR KURULU

İsim	Unvan	Kurum
Ali ÖZVEREN	Toros Üniversitesi Kurucu Mütevelli Heyet Başkanı	Toros Üniversitesi
Sertaç ÖZVEREN	Toros Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı	Toros Üniversitesi
Prof. Dr. ÖMER ARIÖZ	Toros Üniversitesi Rektörü	Toros Üniversitesi

KONGRE DÜZENLEME KURULU

Unvan	İsim	Kurum
Prof. Dr.	Abdullah ÇALIŞKAN	Toros Üniversitesi
Prof. Dr.	Fügen ÖZCANARSLAN	Toros Üniversitesi
Doç. Dr.	Betül Gülşen ATALAY	Toros Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Behire SANÇAR	Toros Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi	Fatma Kübra ÇEKOK	Toros Üniversitesi
Öğr. Gör.	Didem POLAT KÜLCÜ	Toros Üniversitesi
Öğr. Gör.	Seval CÜCELER	Toros Üniversitesi
Arş. Gör.	Arda AKTAŞ	Toros Üniversitesi
Arş. Gör.	Ayşe Buket DOĞAN	Toros Üniversitesi
Arş. Gör.	Ayşe Gökçe ALP	Toros Üniversitesi
Arş. Gör.	Büşra YÜRÜK	Toros Üniversitesi
Arş. Gör.	Ece ÇÖLKESEN	Toros Üniversitesi
Arş. Gör.	Gonca YILDIRIM	Toros Üniversitesi
Semp. Uzm.	Oğuz Kaan BİLİCİ	Toros Üniversitesi

KONGRE BİLİM KURULU

Unvan	İsim	Kurum
Prof. Dr.	Abdullah ÇALIŞKAN	Toros Üniversitesi
Prof. Dr.	Fügen ÖZCANARSLAN	Toros Üniversitesi
Prof. Dr.	Yüksel ÖZDEMİR	Toros Üniversitesi
Doç. Dr.	Betül Gülşen ATALAY	Toros Üniversitesi
Doç. Dr.	Cüneyt TAMAM	Toros Üniversitesi
Doç. Dr.	Emine Özlem KÖROĞLU	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Abdullah Çetin YİĞİT	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Aydan KAYSERİLİ	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Aysel DOĞAN	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Behire SANÇAR	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Besime Ahu KAYNAK	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Durukan TÜRE	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Eda PARLAK	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Fatma Kübra ÇEKOK	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Nazife AKAN	Toros Üniversitesi
Dr.Öğr. Üyesi	Özlem ÖZPAK AKKUŞ	Toros Üniversitesi

Yayın Politikası / Publication Policy Toros Üniversitesi

Ulusal Engelsiz Yaşam Kongresi Bildiri Kitabı yayımlanan bildirilerin dil, bilim, yasal ve etik sorumluluğu yazara aittir. Bildiriler kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

The articles published in the National Barrier Free Living Congress Development Book belong to the author of language, science, legal and ethical responsibility. Articles cannot be used without reference.

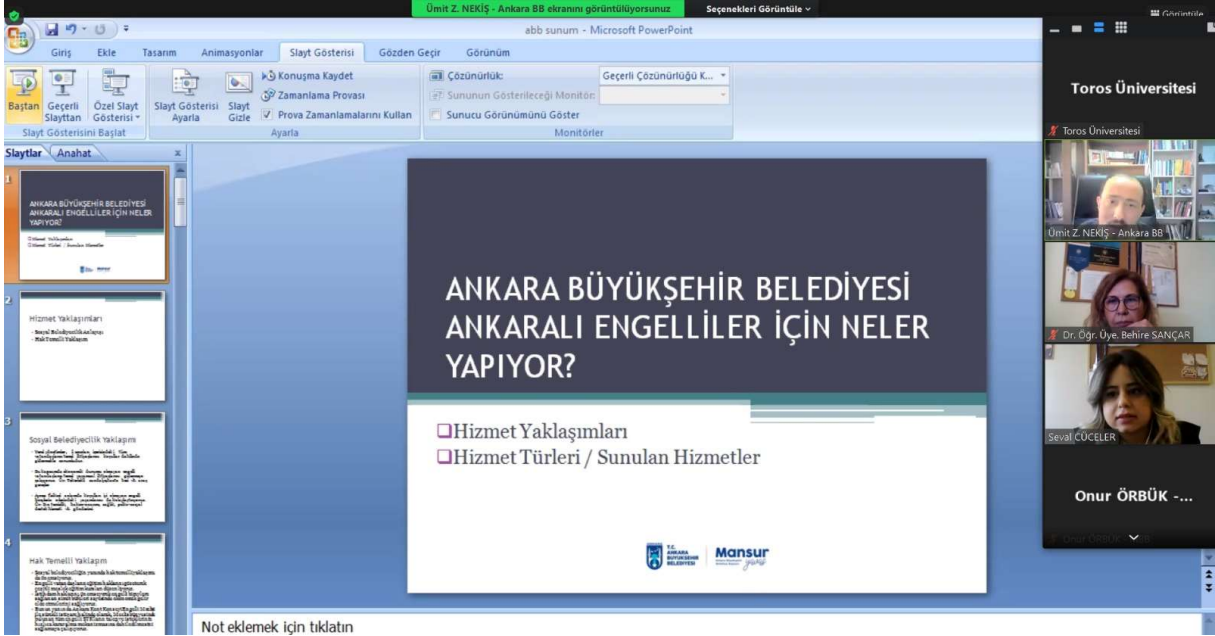
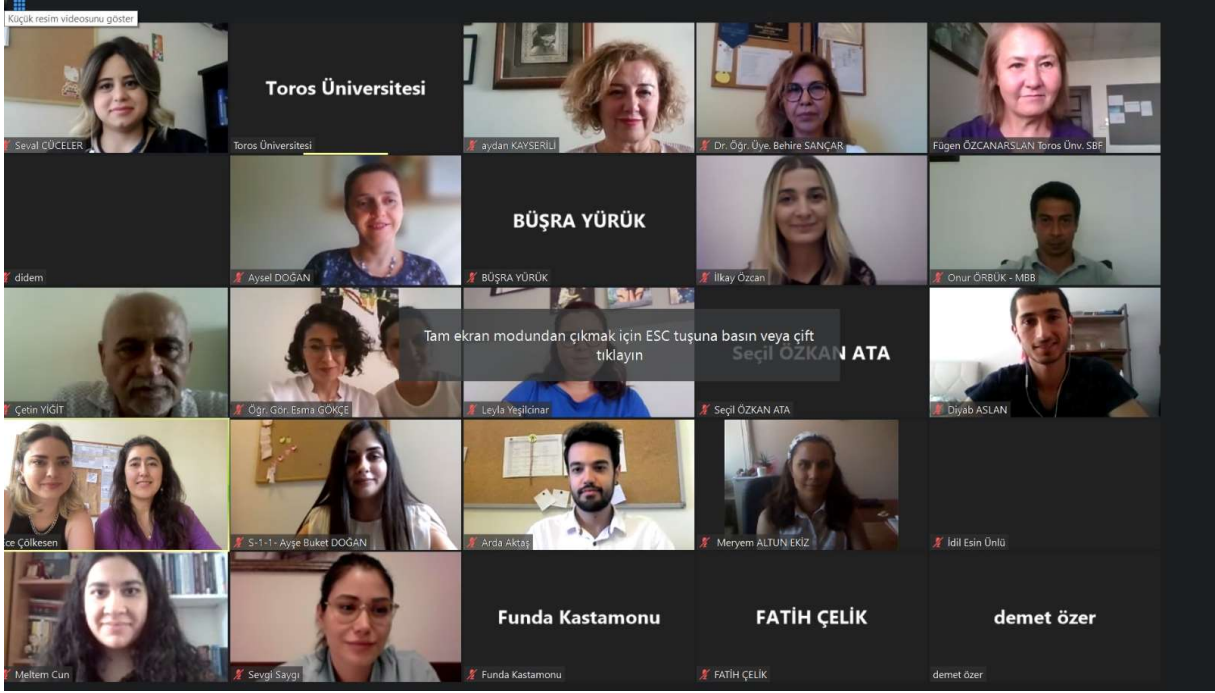
KONGRE PROGRAMI

25 MAYIS 2022 ÇARŞAMBA | 1.GÜN

SAAT	KONUŞMACILAR	KURUM	KONU
10.00-10.10	BÜŞRA YÜRÜK (MODERATÖR)	TOROS ÜNİVERSİTESİ	AÇILIŞ
10.10-10.15	PROF. DR. FÜGEN ÖZCANARSLAN (KONGRE EŞ BAŞKANI) (SBF DEKANI)	TOROS ÜNİVERSİTESİ	AÇILIŞ KONUŞMASI
10.15-10.20	DR. ÖĞR. ÜYESİ BEHİRE SANCAR (KONGRE EŞ BAŞKANI) (T.Ü. ENGELLİ ÖĞRENCİ BİRİMİ KOORDİNATÖRÜ)	TOROS ÜNİVERSİTESİ	AÇILIŞ KONUŞMASI
10.20-10.40	FERMANİ KURTEL	ENGELLİLER KONFEDERASYONU BAŞKANI	ENGELLİLERİN SORUNLARI
10.40-11.00	ÇİLEM PINAR ÇULHA	İBNİ SİNA ÖZEL EĞİTİM MESEK LİSESİ TEMSİLCİSİ	SAĞIRLARIN DİLİ VE KÜLTÜRÜ
11.00-11.10	KAHVE ARASI		
11.10-11.30	PROF. DR. AYŞE KILIÇ UÇAR	DEMİROĞLU BİLİM ÜNİVERSİTESİ FLORENCE NIGHTINGALE HASTANESİ HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU	FİZİKSEL ENGELLİ KADINLARDA MEME VE SERVİKS KANSERİ TARAMALARI: DENEYİM VE ENGELLER
11.30-11.50	BİLİM UZMANI SEVGİ GÜRBÜZ	AKADEMİSKA ARAŞTIRMA VE UYGULAMA HASTANESİ	ENGELLİ BAKIM HİZMETLERİ: İSVEÇ ÖRNEĞİ
11.50-13.00	ÖĞLE ARASI		
1.OTURUM 13.00-14.00	BİLDİRİLER		MODERATÖR
	ABDULLAH SARMAN	THE EFFECT OF DISABLED CHILDREN ON PARENTS, AND CHILD NURSING APPROACHES	DR. ÖĞR. ÜYESİ NAZİFE AKAN
	PELİN ZİVDİR	COMMUNITY HEALTH NURSE AND DISABILITY-FREE LIFE	
	ARDA AKTAŞ	TEKERLEKLİ SANDALYE DENEYİMİ OLAN VE OLMAYAN GENÇ YETİŞKİNLERİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI	
	SENA ERARSLAN	BEDENSEL ENGELLİ OKÇULARIN DUYUSAL SİSTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	
	SENA ERARSLAN	ADRENOLÖKODİSTROFİ HASTALIĞINA SAHİP BİR ÇOCUĞA UYGULANAN ERGOTERAPİ MÜHALE PROGRAMININ MOTOR BECERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: OLGU ÇALIŞMASI	
2.OTURUM 14.00-15.00	BİLDİRİLER		
MERYEM ALTUN EKİZ	EXPLAINING THE BEHAVIORS OF 13-14 YEARS OLD INDIVIDUALS WITH AUTISM AND INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN BASIC SPORTS SKILLS AND MOTIVATION	DR. ÖĞR. ÜYESİ EDA PARLAK	
NESLİHAN COŞKUN ÖZCANARSLAN	WOMEN'S HEALTH FOR THE DISABLED		
BÜŞRA YÜRÜK	MASKENİN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ		
BURCU TAYLAN	ENGELLİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ANA-BABAYA BAĞLANMA DURUMLARI İLE CİNSEL SAĞLIK BİLGİ VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ		
AYŞENUR GÖKÇEN	KOMPARTMAN SENDROMUNDA FIZYOTERAPİNİN ETKİSİ OLGU SUNUMU		
15.00-15.10	KAHVE ARASI		
3.OTURUM 15.10-16.10	SEÇİL ÖZKAN ATA	ENGELLİ HASTALARIN PROTEZ REHABİLİTASYONU VE DIŞ HEKİMLİĞİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR	DR. ÖĞR. ÜYESİ AYSEL DOĞAN
	BÜŞRA YÜRÜK	PANDEMİNİN ENGELSİZ YAŞAMA ETKİLERİ	
	KÜBRA ÇEKOK	ENGELLİ BİREYLERDE TEKERLEKLİ SANDALYE TEKNOLOJİLERİ	
	ASİYE AYBEN ÇELİK	PERAKENDE ÇEVRESİNDE GÖRME ENGELLİ TÜKETİCİ DENEYİMİNE BİR BAKIŞ	
	DİLER YETER	ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE MEKÂNDI ERİŞİLEBİLİRLİK: 2021 YILI ENGELSİZ ÜNİVERSİTE BAYRAKLARI KAPSAMINDA TURUNCU BAYRAK ÖDÜLÜNÜN İNCELENMESİ	
16.10-16.15	1. GÜN KAPANIŞ		

26 MAYIS 2022 PERŞEMBE 2.GÜN			
SAAT	KONUŞMACILAR	KURUM	KONU
10.00-10.05	BÜŞRA YÜRÜK (MODERATÖR)	TOROS ÜNİVERSİTESİ	AÇILIŞ
10.05-10.25	PROF. DR. SİBEL ERKAL İLHAN	HALIÇ ÜNİVERSİTESİ HEMŞİRELİK YÜKSEKOKULU	HEMŞİRELİK VE ENGELLİLİK
10.25-10.45	MERT PAMUKÇU	MÜZİSYEN	HERKESLEŞMEK İYİDİR
10.45-11.00 KAHVE ARASI			
11.00-12.00	KONUŞMACI KURUMLAR		KONU
	MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ		MERSİN'DE ENGELSİZ YAŞAM UYGULAMALARI
	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ		ANKARALI ENGELLİLER İÇİN NELER YAPIYOR?
	İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ		İZMİR'DE ENGELSİZ YAŞAM UYGULAMALARI
12.00-13.00 ÖĞLE ARASI			
4.OTURUM 13.00-14.00	BİLDİRİLER		MODERATÖR
	İLKEY GİZEM ÖZCAN	ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE GÖRME ENGELLİ KULLANICILARA YÖNELİK TEKNOLOJİK UYGULAMALARIN ÖNEMİ	DR. ÖĞR. ÜYESİ KÜBRA ÇEKOK
	ŞÜKRAN BAŞGÖL	FİZİKSEL ENGELLİ KADINLARIN CİNSEL YAŞAMLARINDA ZORLUKLAR VE HEMŞİRENİN SORUMLULUKLARI	
	NAZİFE AKAN	ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLERDE CİNSEL ÜREME SAĞLIĞI SORUNLARI	
	DEMET ÖZER	ÖJENİ	
	SEMRA ELMAS	GEBELİK SÜRECİNDE FİZİKSEL ENGELLİLİK VE HEMŞİRENİN ROLLERİ	
5.OTURUM 14.00-15.00			
5.OTURUM 14.00-15.00	BİLDİRİLER		MODERATÖR
	MELTEM CUN	ENGELSİZ TURİZM	DR. ÖĞR. ÜYESİ AYDAN KAYSERİLİ
	SEMRA ELMAS	FİZİKSEL ENGELLİ KADINLARDA EMZİRME SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	
	DİDEM POLAT KÜLCÜ	ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN YAŞADIKLARI PSİKOLOJİK SÜREÇLER VE HEMŞİRENİN ROLÜ	
	FERHAT YALGIN	BİLİŞSEL PROBLEMLİ OLAN BİREYLERDE SUALTI FOTOĞRAFÇILIĞI EĞİTİMİNİN ETKİLERİ	
SEVAL CÜCELER	AMPUTASYON NEDENİ İLE FİZİKSEL ENGELLİ DURUMUNA GELEN BİREYLERİN PSİKOLOJİK BAKIM GEREKSİNİMLERİ		
15.00-15.10 KAHVE ARASI			
6.OTURUM 15.10-15.40	LEYLA YEŞİLÇİNAR	ENGELLİ BİREYLERİN SOSYAL YAŞAMDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR: ÇANAKKALE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA	DR. ÖĞR. ÜYESİ ABDULLAH ÇETİN YİĞİT
	ESMA GÖKÇE	FİZİKSEL ENGELLİLERDE SAĞLIK HİZMETİNDE YAKLAŞIM	
15.40-15.50 KONGRE KAPANIŞI			

KONGREMİZDEN FOTOĞRAFLAR

Engelliler Şube Faaliyet Sunum - Microsoft PowerPoint

Mola Evi:
Toroslar 'da bulunan merkezimizdeki Mola Evi'ne kayıtlı 206 engelli birey bulunuyor. 2020 yılından bugüne kadar toplamda 2291 seans hizmet verilmiştir.

Engelli Transfer Aracı Hizmeti:
Daha çok merkez ilçelerimizde verilen bu hizmetten 2019 Nisan ayından bu yana toplam 15.202 engelli vatandaş yararlandı

Medikal Malzeme Desteği:
2019 Nisan ayından bu yana toplam 740 engelli vatandaşımıza medikal malzeme desteği sağladık.

Semra ELMAS ekranını görüntüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle

GEBELİK SÜRECİNDE FİZİKSEL ENGELLİLER VE HEMŞİRENİN ROLLERİ

Semra ELMAS
Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Dr.Öğr.Üyesi,
selmas@eul.edu.tr

Windows'u etkinleştirin
Windows'u etkinleştirmek için Ayarlar'a gidin.

ENGELSİZ TURİZM - Microsoft PowerPoint

ENGELSİZ TURİZM
BARRIER-FREE TOURISM

MELTEM CUN

Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü
YL Öğrencisi

Not eklemek için tıklayın

Slayt 1 / 24 "Kaynak"

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu araştırma, Üniversite Kütüphanelerindeki kaynakların görme engeli bulunan kullanıcıların erişimine sunulabilecek hale getirilmesi için gerek duyulan teknolojinin önemine dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır.

Çalışmada, görme engeli bulunan kullanıcıların bilgi ve bilgi kaynaklarına erişim sağlarken kullandıkları yöntemlere, engeli bulunmayan kullanıcılar için şartlara sahip olmaları imkân tanıyabilecek hizmet için gerekli koşullara dikkat çekmek hedeflenmiştir.

İlkay Özcan ekranımı görüntülüyorsunuz Seçenekleri Görüntüle

Diler YETER

Dr. Öğr. Üye. Behire SANÇAR

Ferhat Valgin

Sukran basgol

İÇİNDEKİLER

Engelli Çocukların Ebeveynler Üzerindeki Etkisi ve Çocuk Hemşireliği Yaklaşımları

Abdullah SARMAN..... 1

Tekerlekli Sandalye Deneyimi Olan ve Olmayan Genç Yetişkinlerin Engelli Bireylere Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması

Ayşe Buket DOĞAN, Arda AKTAŞ, İdil Esin ÜNLÜ.....2

Perakende Çevresinde Görme Engelli Tüketici Deneyimine Bir Bakış

*Asiye Ayben ÇELİK, Göksu KÖSTEPEN ÖZBEK,
Gencay TEPE, Mustafa ÇELİK, Ramazan GÖKBUNAR*.....3

Kompartman Sendromunda Fizyoterapinin Etkisi Olgu Sunumu

Ayşenur GÖKŞEN.....4

Engelli Üniversite Öğrencilerinin Ana-Babaya Bağlanma Durumları ile Cinsel Sağlık Bilgi ve Tutumlarının Belirlenmesi

Burcu TAYLAN, Hande YAĞCAN.....5

Maskenin Görünmeyen Yüzü

Büşra YÜRÜK.....6

Pandeminin Engelsiz Yaşama Etkileri

Büşra YÜRÜK.....7

Öjeni

Demet ÖZER, Türkan PASINLIOĞLU.....8

Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Yaşadıkları Psikolojik Süreçler ve Hemşirenin Rolü

Didem POLAT KÜLCÜ.....9

Üniversite Kütüphanelerinde Mekânda Erişilebilirlik: 2021 Yılı Engelsiz Üniversite Bayrakları Kapsamında Turuncu Bayrak Ödülünün İncelenmesi

Diler YETER, Ece ÇÖLKESEN.....10

Fiziksel Engellilerde Sağlık Hizmetinde Yaklaşım

Esmâ GÖKÇE, Sevban ARSLAN.....11

Engelli Bireylerde Tekerlekli Sandalye Teknolojileri

Fatma Kübra ÇEKOK.....12

Bilişsel Problemi Olan Bireylerde Suatlı Fotoğrafçılığı Eğitiminin Etkileri

Ferhat YALGIN, Sefa TURAN.....13

Üniversite Kütüphanelerinde Görme Engelli Kullanıcılara Yönelik Teknolojik Uygulamaların Önemi

İlkay Gizem ÖZCAN, Diler YETER.....14

Engelli Bireylerin Sosyal Yaşamda Karşılaştıkları Sorunlar: Çanakkale İlinde Bir Araştırma

Leyla YEŞİLÇINAR, Orkun DALYAN, Hatice DALYAN, Mehmet PIŞKİN.....15

Engelli Turizmi

Meltem CUN.....16

13-14 Yaş Otizmlili Bireylerin Otizme Yönelik Davranışlarının Ortaya Konulması ve Temel Spor Becerileri İle Motivasyon Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Meryem ALTUN EKİZ, M. Fatih ŞAŞMAZ, Duygu ÇAM.....17

Zihinsel Engelli Bireylerde Cinsel Üreme Sağlığı Sorunları

Nazife AKAN, Fügen ÖZCANARSLAN.....18

Engellilerde Kadın Sağlığı

Neslihan ÖZCANARSLAN.....19

Toplum Sağlığı Hemşiresi ve Engelsiz Yaşam

Pelin ZIVDIR.....20

Engelli Hastaların Protez Rehabilitasyonu ve Diş Hekimliğinde Güncel Yaklaşımlar

Seçil ÖZKAN ATA.....21

Fiziksel Engelli Kadınlarda Emzirme Sorunları ve Çözüm Önerileri

Şükran BAŞGÖL, Semra ELMAS.....22

Bedensel Engelli Okçuların Duyusal Sistemlerinin Değerlendirilmesi

Sefa TURAN, Sena ERARSLAN, Aybüke ERSİN.23

Adrenolökodistrofi Hastalığına Sahip Bir Çocuğa Uygulanan Ergoterapi Müdahale Programının Motor Beceri Üzerine Etkisinin İncelenmesi: Olgu Çalışması

Sena ERARSLAN, Sefa TURAN, Aybüke ERSİN.24

Gebelik Sürecinde Fiziksel Engellilik ve Hemşirenin Rollerini

Semra ELMAS.25

Amputasyon Nedeni ile Fiziksel Engelli Durumuna Gelen Bireylerin Psikolojik Bakım Gereksinimi

Seval CÜCELER, Aysel DOĞAN.26

Fiziksel Engelli Kadınlara Cinsel Yaşamlarında Zorluklar ve Hemşirenin Sorumlulukları

Şükran BAŞGÖL.....27

SÖZEL BİLDİRİ ÖZETLERİ

Bildiri No: S001

ENGELLİ ÇOCUKLARIN EBEVEYNLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ VE ÇOCUK HEMŞİRELİĞİ YAKLAŞIMLARI

Abdullah SARMAN

0000-0002-5081-4593

abdullah.sarman@hotmail.com

Öğr. Gör., Bingöl Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, İlk ve Acil Anabilim
Dalı, Bingöl, Türkiye

ÖZET/Derleme

Engellilik, bireyin yaşına, cinsiyetine, sosyal ve kültürel durumuna göre kendisinden beklenen toplumsal rollerini yerine getirmesini engelleyen bir olgudur. İşlevsel yeterliliklerin sürdürülmesini etkileyen engellilik, belirli bir ortamda gerekli faaliyetleri yürütmeyi ve katılımı engelleyen kapasitenin sınırlanması durumu olarak da tanımlanmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü sadece 2010 yılında dünya nüfusunun %10'unun engelli olduğunu, bu sayının %15'in üzerine çıkarak bir milyarı geçeceğini öngördüğünü belirtmiştir. Her aile engelsiz bir çocuk dünyaya getirmek istemektedir; fakat çeşitli nedenlerle her yıl engelli birçok çocuk dünyaya gelmektedir. Engelli çocukların dezavantajlı gruplar içerisinde olduğu bilinmektedir. Ayrıca ailedeki çocuklardan birinin engelli olması, tüm aile bireylerinin işlevlerini etkilemektedir. Ailenin genel yapısında farklılıklar yaşanmasına rollerde, performansta ve uyum sağlamada bazı değişikliklere yol açmaktadır. Bu alanda yapılan araştırmaların sonuçları, engelli çocuğa sahip ailelerin, ebeveynlerin diğer ailelere göre daha fazla stres yaşadığını ve çocuklarının ihtiyaçlarını karşılama konusundaki kendilerini yetersiz hissettiğini göstermiştir. Engelli çocuğun bakım sorumluluğu bu konuda deneyimsiz ailelerde sosyal yaşamda sorunlar yaşanmasına neden olabilir. Aile bireylerinin bu sorunlarla baş etme mekanizmalarının yetersizliği sonucunda kaygı ve depresyon gibi ruhsal sorunlar meydana gelebilir. Kaygı ve depresyonun yaşam kalitesi düşürdüğü belirlenmiştir. Engelli çocuğun aile üzerindeki bir diğer etkisi sağlıklı çocuklarıyla ilgilidir. Ebeveynler, zamanlarının büyük bir kısmını engelli çocuğun ihtiyaçlarını karşılamaya harcadığı için sağlıklı çocuklarını ihmal edebilir. Bu durum sağlıklı çocuklarda birtakım sorunlar yaşanmasına neden olabilir. Çocuk hemşiresi engelli çocuk ve ailesiyle yakın ilişki içerisinde ve engelli çocuğun bakımı konusunda ebeveynlere bilgi vermelidir. Ailenin yaşam kalitesini arttıracak psikolojik müdahaleler ile öz-yeterliliği sağlayacak ve ailelerde geleceğe yönelik umudu teşvik edici uygulamalarda bulunmalıdır. Engelli çocukların anneleriyle duygularını ifade edici platformlar oluşturularak duygusal ve psikososyal destek ihtiyaçları hemşireler ve diğer sağlık profesyonelleri tarafından giderilmelidir. Yapılan bu destek müdahaleleri ailelerin dayanıklılığını artırarak yaşam kalitesini yükseltir. Engelli çocukların ailelerinde meydana gelen fiziksel, ruhsal, davranışsal, sosyal ve ekonomik sorunların kapsamlı araştırma sonuçlarıyla incelenmesi ve çözüme kavuşturulması önerilmektedir. Bu sayede ebeveynlerin yaşadığı olumsuz durumları algılama biçimleri, etkili olan iç ev dış faktörlerin etkileri net olarak belirlenebilir. Küresel anlamda engelli çocuğu olan ailelerin sorunlarını çözmeye odaklanan ve dayanıklılığı teşvik edici stratejiler oluşturulması başta engelli çocuklara, sonrasında ailelerine yardımcı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile, Çocuk, Ebeveyn, Engelli, Hemşirelik.

Bildiri No: S002

TEKERLEKLİ SANDALYE DENEYİMİ OLAN VE OLMAYAN GENÇ YETİŞKİNLERİN ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK TUTUMLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

Ayşe Buket DOĞAN, Arda AKTAŞ, İdil Esin ÜNLÜ
0000-0002-7370-6229, 0000-0002-2503-8027, 0000-0001-7750-5363
arda.aktas@toros.edu.tr

Arş. Gör., Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
Bölümü

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: Bu çalışmada tekerlekli sandalye deneyimi olan ve olmayan genç yetişkinlerin engelli bireylere yönelik tutumlarının karşılaştırılması amaçlandı.

Metod: Bu çalışma Nisan 2022- Mayıs 2022 tarihleri arasında karşılaştırmalı olarak tasarlanmıştır. Karşılaştırma gruplarından birincisi bilinen fiziksel bir engeli olmayan 39 genç yetişkinden oluşmaktadır. Bu bireyler bir gün boyunca tekerlekli sandalye ile bir vakıf üniversitesi içerisinde kendi imkânları ile dolaşmaları istendi ve bu süre boyunca araştırmacılar tarafından gözlemlendi. İkinci grup ise daha önce tekerlekli sandalye deneyimi olmayan ve fiziksel bir engeli olmayan 39 öğrenciden oluştu. Deneyimi olan ve olmayan bireylere ‘‘Kişisel Bilgi Formu’’ ve ‘‘Engellilere Yönelik Çok Boyutlu Tutum Ölçeği (MAS)’’ içeren form ile online ortamda sorular sorulup, yanıtlar toplandı. Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 25.0 programı kullanılarak analiz edildi. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (sayı, yüzde, ortalama, standart sapma), two-independent-sample t test ve değerlendirilen parametrelerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için görsel ve analitik yöntemler kullanıldı.

Bulgular: Araştırma bulgularımıza göre 78 katılımcının büyük çoğunluğunun (%74,4) kadın, yaş ortalamalarının $20,62 \pm 2,85$ olduğu, %60,3’ünün hemşirelik bölümü öğrencisi olduğu, %75,6’sının ailesinde veya çevresinde engelli birey bulunmadığı, büyük çoğunluğunun (%78,2) engellilik ile ilgili eğitim almadığı ve yarısının tekerlekli sandalye deneyimi olmadığı saptandı. Tekerlekli sandalye deneyimine göre MAS ölçeğinden aldıkları toplam puanları arasında anlamlı bir fark saptanmadı ($P=0.281$). Ailede ve çevrede engelli birey bulunma durumu ve MAS ölçeğinden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında anlamlı bir fark saptanmadı ($P=0.982$). Katılımcıların engellilik ile ilgili eğitim alma durumu ve MAS ölçeğinden aldıkları puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmadı ($P=0.354$).

Sonuç: Genç yetişkinleri tekerlekli sandalye deneyimine göre engelli bireylere yönelik tutumları arasında ilişki olmadığı beklenin aksine deneyimi olmayan grubun MAS ölçeğinden aldıkları puanların daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte her iki grubun engelli bireylere yönelik farkındalıklarının yüksek olduğu saptanmıştır. Yapılan çalışma sağlık alanında eğitim gören öğrencilerden oluşması sebebiyle gruplar arasında anlamlı bir fark olmadığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engelli birey, Tekerlekli sandalye, Tutum

Bildiri No: S003

PERAKENDE ÇEVRESİNDE GÖRME ENGELLİ TÜKETİCİ DENEYİMİNE BİR BAKIŞ

Asiye Ayben ÇELİK, Göksu KÖSTEPEN ÖZBEK,
Gencay TEPE, Mustafa ÇELİK, Ramazan GÖKBUNAR
0000-0002-5114-2135, 0000-0002-9092-8616, 0000-0001-7752-7167, 0000-0003-3388-6031,
0000-0003-2084-7332
ayben.celik@cbu.edu.tr
Dr. Öğr. Üyesi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Manisa, Türkiye

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: TÜİK'in (2020) yayımladığı Türkiye Sağlık Araştırması verilerine göre, 2019 yılı itibarıyla ülkemizde yaşayan 15 yaş ve üzeri toplam nüfusun %5,8'i görme engellidir. İşletmeler açısından hiç de azımsanmayacak büyüklükte olan bu pazardaki tüketicilerin, toplumsal kapsayıcılık açısından mal ve hizmetlerin tasarımında dikkate alınması son derece önemlidir. Görme engelli bireylerin sosyal hayatın içinde görünür olmaları, kendi kendine yeter olabilmeye becerilerinin güçlendirilmesi kendilerine sunulan altyapı desteğiyle yakından ilgilidir. Bu bağlamda bu çalışma, görme engellilerin kişisel veya ailesel ihtiyaçlarını karşılamak üzere başvurdukları perakende çevresinde karşılaştıkları sıkıntıları, bu konudaki beklentilerini ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Metod: Çalışmada yöntem olarak fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Çünkü fenomenolojik yaklaşım bir olayı bizzat tecrübe eden kişilerle temas ederek, yaşadıklarını doğrudan ilk ağızdan duyup anlamlı, bilimsel bilgi üretmeye olanak vermektedir. Bu açıdan Manisa'da yaşayan ve Manisa Altınokta Körler Derneği üyesi olan; amaçlı örnekleme yaparak, hem online hem de fiziksel mağazalarda alışveriş deneyimi olan 20 görme engelli tüketici araştırmaya dahil edilmiştir. Dört hafta içinde, gönüllü katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme formları ile yüz yüze derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların rızası alınarak yapılan ses kayıtları transkribe edilerek, içerik analizi yapmak üzere veri seti elde edilmiştir.

Bulgular: İçerik analizi sonucunda geleneksel perakende (fiziksel mağazacılık) çevresine dair 4 tema ve online perakende çevresine dairse 3 tema ortaya çıkmıştır. Her bir temanın altında kategoriler de bulunmaktadır. Geleneksel perakendenin altında tüketicinin mağaza seçiminde öne çıkan faktörleri gösteren “Mağaza Tercih” teması; tüketici lojistiğini ortaya koyan “Mağazaya Ulaşım” teması; alışveriş sırasındaki deneyimlerini betimleyen “Alışveriş Deneyimi” teması, daha iyi bir hizmet tasarımına yönelik olarak “Öneriler” teması ortaya çıkmıştır. Online alışverişin altında ise “Online Alışveriş Motivasyonları” teması; “Alışveriş Deneyimi” teması ve “Öneriler” teması belirginleşmiştir.

Sonuç: Çalışma, bulgularıyla görme engellilerle empati kurulabilmesine yardımcı olmakta ve işletmelere hizmet tasarımında evrensel tasarım ve erişilebilirlik ilkelerini benimseyerek daha kapsayıcı bir hizmet sunabileceklerine dair farkındalık yaratmaktadır. Bu sayede tüketicilerin tüketici normalliklerini deneyimleyebilmeleri sağlanacak ve kimi engelli tüketicilerce hissedilen tüketici savunmasızlığı minimize edilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Görme Engelli Tüketici, Perakendecilik, Tüketici Normallik, Tüketici Savunmasızlığı, Erişilebilirlik, Evrensel Tasarım

Bildiri No: S004

KOMPARTMAN SENDROMUNDA FİZYOTERAPİNİN ETKİSİ OLGU SUNUMU

Ayşenur GÖKŞEN

0000-0003-2273-5908

aysenurgoksen@tarsus.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
Bölümü

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: Egzersizle indüklenen kompartman sendromu hastalarda şiddetli engelliliğe sebep olmaktadır. Kompartman sendromundan kaynaklanan engelliliğin tedavi edilmesi için kompartman içi basıncın normalleştirilmesine yönelik cerrahi uygulamalar veya farmakolojik tedaviler uygulanmaktadır. Kompartman sendromunda konservatif tedaviye ek olarak uygulanabilecek kapsamlı ve ayrıntılı bir rehabilitasyon programı ve sonuçları literatürde yer almadığı için bu çalışmayı sunmaya değer bulduk. Bu çalışmanın amacı kompartman sendromunda fizyoterapi ve rehabilitasyon uygulamasının ağrı, eklem hareket açıklığı ve ekstremitte ısısı üzerine etkili olup olmadığını araştırılmasıdır.

Metod: Egzersizle indüklenen kompartman sendromu tanısı ile kliniğimize yönlendirilen hastanın ağrı şiddeti, görsel analog skalası ile; basınç ile ilişkili ağrı şiddeti algometre ile değerlendirilmiştir. Alt ekstremitte ısısı dermatom sahalarına göre Fluke 60 Infrared Termometre ile değerlendirildi

Bulgular ve Sonuç: Egzersizle indüklenen kompartman sendromuna sahip olan hastamız 2 ay süren fizyoterapi ve rehabilitasyon programı sonuçlarına göre ağrısında önemli oranda azalma, hareket açıklıklarında da önemli oranda gelişme görülmüştür. L4 ve S1 dermatomu için; tedavi öncesine göre tedavi sonrasında etkilenmeyen ekstremiteye göre etkilenen ekstremitenin ısısında bir yükselme görülmektedir. Çalışmamızda yer alan fizyoterapi ve rehabilitasyon programımızda birçok yöntem kullanıldığı için hangi yöntemin daha etkili olduğunu net olarak söyleyemesek de fizyoterapi ve rehabilitasyon yöntemleri egzersizle indüklenen kompartman sendromunda ağrı ve engelliliği azaltabilir.

Anahtar Kelimeler: Egzersiz, Engellilik, Kompartman Sendromu

Bildiri No: S005

ENGELLİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ANA-BABAYA BAĞLANMA DURUMLARI İLE CİNSEL SAĞLIK BİLGİ VE TUTUMLARININ BELİRLENMESİ

Burcu TAYLAN, Hande YAĞCAN
0000-0002-4628-7217, 0000-0001-9658-0449
taylanburcu.bt@gmail.com

Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: Bu çalışma engelli üniversite öğrencilerinin ana-babaya bağlanma durumları ile cinsel sağlık bilgi ve tutumlarının belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Metod: Tanımlayıcı, kesitsel ve korelasyonel tipte olan çalışma Eylül 2020 – Eylül 2021 tarihleri arasında 100 engelli üniversite öğrencisine uygulanmıştır. Araştırma verileri ‘Ana Babaya Bağlanma Ölçeği’, ‘Cinsel Sağlık Bilgi ve Tutum Envanteri’ içinde bulunan ‘Cinsel Sağlık Bilgi Testi’, ‘Cinselliğe İlişkin Tutum Ölçeği’, ‘Cinsel Sağlık ve Kişisel Hijyene İlişkin Tutum Ölçeği’, ‘Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği’, ‘Cinsel İstismara İlişkin Tutum Ölçeği’ ve ‘Birey Tanılama Formu’ kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama araçları çevrimiçi ankete dönüştürülerek engelli koordinatörlüğü olan üniversitelerin, koordinatörlükleri aracılığıyla öğrencilerin mail hesaplarına gönderilerek veriler toplanmıştır. Verilerin analizinde Shapiro Wilk testi, Bağımsız Örneklem t testi, Mann Whitney U testi ve Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin %64’ü kadın, %55’i 21-25 yaş arasında %69’u sağlık bilimleri öğrencisi, %86’sı fiziksel engelli ve %68’inin büyüme sürecinde her iki ebeveyn eşit katılım göstermiştir. Aynı zamanda öğrencilerin %39’u CYBH eğitimi almış, %52’si bu eğitimi kısmen yeterli bulmuş, %81’i cinsel/üreme sağlığı eğitimini yararlı bulmakta ve %91’i bu konuda bir danışma birimi olmasını istemektedir. Katılımcıların %60’ı annelerine, %58.75’i babalarına olumlu bağlanmaktadır. Ana-babaya Bağlanma Ölçeği/Anne boyutu ile Cinsel Sağlık Bilgi ve Tutum Envanteri içinde yer alan Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Tutum Ölçeği arasında anlamlı pozitif ilişki, Ana-Babaya Bağlanma Ölçeği/Baba boyutu ile Cinsel Sağlık Bilgi ve Tutum Envanteri içinde yer alan Cinsel Sağlık ve Kişisel Hijyene İlişkin Tutum ölçeği ile anlamlı pozitif bir ilişki, Cinselliğe İlişkin Tutum ölçeği ile negatif bir ilişki saptanmıştır ($p<0.05$). Katılımcıların %84’ü cinsellik hakkında konuşmayı ayıplamakta, %67’si cinselliği utanılacak bir şey olarak görmektedir. Engelli öğrencilerin toplumsal cinsiyet tutumlarının geleneksel yapıda olduğu görülmüştür.

Sonuç: Engelli üniversite öğrencilerinin ana-babaya bağlanma durumunun, cinsel sağlık ve bilgi tutumlarını etkilediği görülmüş, literatürde bu konuda yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır, konu ile ilgili daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ana-Babaya Bağlanma, Cinsel Sağlık, Engellilik, Üniversite Gençliği

MASKENİN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ

Büşra YÜRÜK

0000-0002-1428-9242

busra.yuruk@toros.edu.tr

Arş. Gör., Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

ÖZET/Derleme

COVID-19 pandemisinde özellikle işitme engelli veya özel eğitim gereksinimi olan bireylerin iletişim kanallarının maske kullanımı ile uğradığı kesintiye vurgulamaktır.

COVID-19 pandemisi dünya genelinde devam eden sağlık tehditlerinden biridir. Özellikle pandeminin başlangıcında bulaşın kontrolünü sağlamak hayati önem taşıyan bir konu olmuştur. COVID-19 hastalığı birçok yoldan bulaşmakla beraber en yoğun olarak solunum yoluyla bulaşan bir hastalık olarak gösterilmektedir. Hapşurma, öksürme veya konuşma ile havaya yayılan veya havada bulunan etken içeren partiküllerin sağlıklı bireylerce solunması hastalığın bulaşmasını sağlamaktadır. Dolayısıyla bu etkilenimi azaltmak adına DSÖ tarafından yüz maskesi kullanımı önerilmiş ve üye ülkelere bu doğrultuda çağrıda bulunulmuştur. COVID-19 hastalığından bulaşın önlenmesinde önemli bir araç olan yüz maskeleri kişilerin konuşma esnasında ağızdan çıkan partiküllerin çıkışını zorlaştırması ve havanın kısmi filtrelenerek solunmasını hedefler. Maskeler yeniden kullanılabilir kumaş maskeler, tek kullanımlık cerrahi maskeler ve N95,N99 vb. özelleşmiş maskeler olarak sınıflandırılmaktadır. Maskelerin hastalıktan koruma üzerinde etkisi önemli ve hayati olsa da özellikle bazı konularda dezavantajları da bulunmaktadır. Bu dezavantajlardan en büyüğü ise işitme engelli bireyler üzerinde görülmüştür. Günlük hayatta iletişimin çevredeki gürültü vb. uyarılar sebebiyle bile kayba uğraması iletişimi aksatırken hastalıktan korunmak için maske kullanılması iletişimi sınırlandırmaktadır. Bu doğrultuda genel kanı maske ile konuşma esnasında sesin 2 db civarında kayba uğradığı şeklindedir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO) verilerine göre dünya nüfusunun yaklaşık yüzde 5'i yani 466 milyon kadarı çeşitli duyma bozuklukları yaşıyor. İşitme engelli bireylerin ve özel eğitim gereksinimi duyan kişilerin öğrenme sürecinin önemli bir kısmı ise dudak hareketlerinden etkilenmektedir. Günlük hayata adaptasyonu ve günlük aktivitelerini sürdürmede özellikle zorlanan işitme engelli bireylerin pandemi döneminde eğitim ve sosyal yönden tek iletişim kanalı olan bu yolun maske ile kesintiye uğraması olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

Şeffaf maskelerin ağız ve yüzün alt kısmını görünür hale getirerek dudak okuma ve diğer yüz mimiklerini anlamayı kolaylaştırdığı bilinmektedir. İşitme engelli veya özel eğitime ihtiyaç duyan kişilerin hayatı, karşılındakinin yüzünü görmelerini sağlayan şeffaf maskelerle çok daha kolay hale gelebileceği belirtilmektedir. Ancak bu maskelerin üretiminin, üretim ve saklama koşullarının belirlenecek standartlar doğrultusunda denetlenmesi ve artmış arza yönelik üretimin paralellik göstermesi engelsiz bir yaşam için hedefe ulaşmayı kolaylaştıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Maske, İşitme, Özel eğitim, Pandemi

Bildiri No: S007

PANDEMİNİN ENGELSİZ YAŞAMA ETKİLERİ

Büşra YÜRÜK

0000-0002-1428-9242

busra.yuruk@toros.edu.tr

Arş. Gör., Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

ÖZET/Derleme

Giriş ve Amaç: COVID-19 pandemisi özelinde engelsiz yaşamın önünde olan engeller ve etkilerinin incelenerek olası olağanüstü durumlara dikkat edilmesi gereken hususların vurgulanması hedeflenmiştir.

Metod: Uluslararası literatürde mevcut çalışmalar değerlendirilerek sonuçlar derlenmiştir.

Bulgular: COVID-19 pandemisi dünya genelinde sağlık, eğitim, ekonomi, günlük yaşam ve sosyal hayat üzerinde birçok olumsuz etkiye sahip olmuş bir olağandışı durumdur. Pandemiden dezavantajlı gruplardan kabul edilen engelli bireylerin etkilenimi ise daha yüksek düzeyde olmuştur. Eğitim alanında etkilenimler; EBA tarafından verilen eğitimlerin özel gereksinimi olan çocuklara uygun olmaması, kaynaştırma sınıflarında derse devam eden çocukların derse katılmaktan kaçınması, sosyalleşme imkânlarının sınırlı olması, çocuklarda kas motor becerilerini artırmayı hedefleyen eğitim materyallerinin kullanılmaması, eğitimlerin etkin sürdürülmesinin yalnızca ebeveyn ve öğretmenlerin etkin iletişimi ile olması ve bu iletişimi geliştirmenin zorluğu, lise veya üniversite düzeyinde alınan eğitimlerde uzaktan eğitim sürecine katılımda erişilebilirlik sorunu/teknik altyapı ve imkânların yetersiz kalması şeklinde özetlenebilmektedir. Pandeminin yansımalarını en net görebildiğimiz alanlardan olan sağlık alanında; hastanelerin salgınla mücadeleye odaklanmış olması sebebiyle koruyucu ve rehabilitasyon hizmetlerinde aksamalar yaşanmış, kırsal veya düşük sosyoekonomik düzeydeki yerleşim birimlerinde hizmete erişim sorunu oluşmuş, sağlık hizmeti sunucularından olan hizmetlere ulaşımın hem personellerin fiyasyon grupları ve riskli birimlere yönlendirilmesiyle personel sayısı yetersiz kalmış, taramalara katılım azaldı, bulaş kaygısıyla sağlık hizmetlerine başvuru azalmış, fizyoterapi/dil terapisi/duyu bütünlüme ihtiyacı olan kişilerin takibi zorlaşmıştır. Sosyal hayat açısından; engelli ve bakım vericisi olmayan kişilerin sokağa çıkma yasaklarından etkilenmesi, sosyalleşmek için tercih edilen tesislerin pandemi sebebiyle hizmetlerine ara vermesi, park ve bahçelerin kullanımı bulaş riski sebebiyle sorun olmuş, özellikle işitme engelli kişilerin maske kullanımı ile iletişim konusunda yaşadıkları sorunlar dikkat çekmektedir. Ekonomi ve istihdam açısından incelendiğinde ise özellikle evden çalışma ortamının uygun olmaması, uzaktan çalışma için teknolojik erişilebilirliğin yetersiz olması, COVID-19 Döneminde işten çıkarma veya küçülmelerde daha çok atıl iş gücü olarak görülen engelli bireylerin öncelikli olarak işgücünden dışlanması sayılabilmektedir. Günlük hayat açısından sokağa çıkma yasağı nedeniyle özellikle fiziksel engeli olan kişilerin temel ihtiyaçları temin etmede zorluk yaşaması, görme engelli kişilerin düzenli kullandıkları hizmet sunucularına ulaşımın aksaması/sürekli dokunma ve temas neticesinde bulaş riskinin artması, internet ortamından alışverişin engelsiz bireylerin kullanımı için gerekli erişilebilirliğe sahip olmaması sorun olmuştur.

Sonuç: COVID-19 döneminde sağlık, ekonomi, sosyal hayat vb. alanlarda derin bir etkilenime maruz kalan engelli bireylere yönelik uygulanacak doğru uygulamalar ile engelsiz hayatın sürdürülmesi mümkündür. Bunlara ek olarak COVID-19 Korunma önlemleri ve uygulamalara dair bilgilendirmelerin erişilebilir olmaması ve engelli bireylere yönelik infodemi ile mücadele için yeterli görsel/işitsel kaynakların bulunmaması da önemli sorunlardandır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Sağlık, Eğitim, Sosyal hayat

ÖJENİ

Demet ÖZER, Türkan PASİNLİOĞLU

0000-0003-0597-3146

demet.ozert@toros.edu.tr

Öğr. Gör., Toros Üniversitesi, SHMYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, İlk ve Acil Yardım Programı

ÖZET/Derleme

Francis Galton tarafından ortaya atılan öjeni terimi Yunanca kökenli olup “iyi doğurmak, mükemmel mahsül” anlamına gelmektedir. Ojeni, 20. yüzyılın başlarında popülerlik kazanan “ırksal gelişim” ve “planlı üreme” nin bilimsel olarak hatalı ve ahlaksız teorisidir. İndiana’ da 1907’ de çıkarılan Öjeni Kısırlaştırma yasasıyla başlayan ve 2. Dünya Savaşına kadar hız kesmeden süren, özellikle zihinsel engelli kadınların kısırlaştırılması ve engelli olma ihtimali olan bebeklerin zorla küretajla alınması şeklinde uygulanan öjeni tarihte kara günler olarak adlandırılmıştır. İngiltere’ de ortaya çıkmasına rağmen ABD (Amerika Birleşik Devletleri) ‘ de daha büyük oranda benimsenmiş; Çin, Almanya, İtalya, İsveç ve İspanya’ da da kabul görmüş ve uygulanmıştır.

Dünyada öjenik uygulamalar ülkelerin siyasal ve sosyal amaçlarına, nüfus politikalarına göre farklılık göstermekle beraber ABD, İtalya, İsveç ve İspanya’ da özellikle zihinsel engelli kadınların kısırlaştırıldığı görülmektedir. Irkçılık üzerine temellenen bir program dâhilinde, 20.000 insanın kısırlaştırıldığı ABD’ de Kızılderili kadınlar üzerine o yıllarda yapılan artmış apendektomi ameliyatları dikkat çekmektedir. İngiltere’de yasallaşmayan öjenik kısırlaştırma “Mentally Deficient Act” ile düzenleme olarak kalmış ve zihinsel engellilerin toplumdan tecrit edilip kurumlarda kapalı tutulmasını içermiştir. Almanya’ da Aryan soyunun artmasını sağlamak üzere diğer ırkların ortadan kaldırılması uygulanmakla beraber 1933 yılında “Genetik Yolla Geçen Hastalıkların Önlenmesi” yasası ile engelli hastalıklar (şizofreni, doğuştan görme ve işitme engeli) tanımı yapılmış ve kısırlaştırmalar da yer almıştır. Almanya’da 1967 yılında yasanın kaldırılmasından önce öjeni uygulamaları ile yaklaşık 200.000 insanın öldürüldüğü veya kısırlaştırıldığı tahmin edilmektedir. İspanya’ da 1938 muhaliflerin “deli” olduğunun “ispatlanması” ile 30.000-50.000 insanın öldürülmesiyle başlayan süreç yasal olarak 2021’de kaldırılmış ve devlet yoluyla yapılan en aşağılayıcı uygulama olduğu ifade edilmiştir.

Türkiye’ de ise öjeni diğer ülkelerdeki gibi bir uygulama haline gelmemekle beraber Kurtuluş Savaşı sonrası azalan nüfusun artırılmasına yönelik adımlar atıldığı görülmektedir. Frengi hastalığına karşı evlilik öncesi muayenenin zorunlu olması dışında, kısırlaştırma, ırklar arası evliliğin engellenmesi, izolasyon gibi uygulamalar yer alamamaktadır. Doğuma teşvik sağlanması ve çocuk ölümlerinin azaltılması amacıyla önlemler alınmış, hastalık durumunda iyileştirici faaliyetler artırılmıştır.

Öjeni politikası ile kısırlaştırma programları, temel insan hakları, eşitlik ve özgürlük kavramlarının öne çıkmasıyla birçok ülkede artık uygulanmasa da bireylerin durumu zorunlu kılıyor veya birey dilekçe ile talep ediyor ise mahkeme kararıyla bireysel olarak devam etmektedir. Bununla birlikte gebeliklerde yapılan zorunlu tarama testleri ve engellilik durumunda küretajın yasal olması konusu da öjeni ile ilişkilendirilmekte ve öjeni için yasal bir zemin olduğu başka bir görüş olarak karşımıza çıkmaktadır. Yasal öjeni ile ilgili belki de en iyi uygulama kişilerin yazılı onamı ile sterilizasyon yapılması ve onam veremeyecek durumda olan engelli bireylerin devlet kurumlarınca istismardan korunması olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Öjeni, Engelli, Kısırlaştırma

Bildiri No: S009

ENGELLİ ÇOCUĞA SAHİP EBEVEYNLERİN YAŞADIKLARI PSİKOLOJİK SÜREÇLER VE HEMŞİRENİN ROLÜ

Didem POLAT KÜLCÜ

0000-0002-2535-349X

didem.kulcu@toros.edu.tr

Öğr. Gör., Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

ÖZET/Derleme

Dünya Sağlık Örgütü engelliliği, bir kişide meydana gelen yetersizlik veya özür nedeniyle yaşa, cinsiyete, sosyal ve kültürel faktörlere bağlı olarak normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini kısıtlayan veya önleyen bir durum olarak tanımlamaktadır. Engelli birey sayısının dünya nüfusunun %15'ini oluşturduğu bildirilmektedir. Ülkemizde 0-18 yaş arası 9 milyon engelli çocuk olduğu tahmin edilmektedir. Sağlıklı çocuk sahibi olmayı beklerken çocuğuna engelli tanısı konulması aileler için oldukça travmatik bir durumdur. Engelli çocuğa sahip olmanın ebeveynlerin rollerinde, özel yaşamlarında, sosyal çevrelerinde, planlarında, iş yaşamlarında, ailenin yapısında ve işleyişinde, mali konularda büyük değişikliklere neden olduğu bilinmektedir. Ebeveynlerin engelli çocuğa sahip olduğunu öğrenmesinin ardından, tepkileri ve bu durumu kabullenme süreçleri aile bireylerinin ve engelli çocuğun hayatının ileriki dönemlerini etkilemektedir. Ebeveynlerin yaşadıkları tepkiler literatürde birincil, ikincil ve üçüncül reaksiyonlar olarak kategorize edilmektedir.

Birincil reaksiyon kategorisinde şok, inkâr, acı ve depresyon evreleri ele alınmaktadır. Şok ilk tepki olup, genellikle ağlama, tepki verememe ve çaresizlik duyguları ile karakterizedir. İnkâr evresi ebeveynlerin bu durumu kabullenmek istememesi ile ortaya çıkar ve içerisinde bilinmeyene karşı korku duygusu barındırır. Acı ve depresyon evresi engelli çocuğun kabul edilmesi sürecidir. Ebeveynler bu süreçte üstlenmiş oldukları sorumlulukların farkındalığı ile depresyona girerler. Bu sürecin tamamen ortadan kalkması aileden aileye değişim gösterebilmektedir.

İkincil reaksiyon kategorisi suçluluk, kararsızlık, kızgınlık ve utanç evrelerini içermektedir. Ebeveynlerde suçluluk duygusunun genel olarak, çocuğun engelli olmasına kendilerinin neden olduğu ve kendilerini sorumlu hissetmeleri nedeniyle ortaya çıktığı bildirilmektedir. Ebeveynlerin bir kısmında çocuklarının engelli olduğu gerçeğini kabullenme evresi gecikerek kararsızlık evresinde bu duyguların tekrar yaşandığı görülebilmektedir. Kızgınlık evresinde öfke duygusu bazen çocuğa yöneltilirken bazen de ebeveynlerin kendi kaderlerine yönelttikleri duygulardır. Utanç evresi ise bazı ebeveynlerde çocuklarının engellerinden sorumlu olma duygusu ile yaşanan başkalarına görünmekten kaçınma şeklinde yaşanabilmektedir.

Son olarak yaşanan üçüncül reaksiyon evresinde ebeveynler pazarlık, kabul ve adaptasyon süreçlerini yaşamaktadırlar. Pazarlık evresi ailenin çocuğun engelini hala tam olarak kabul etmemesi ile ilişkili ortaya çıkar. Bu süreçte aile çocuğun sağlıklı olabilmesi için sağlık ekibi üyeleri ile falcılarla, medyumlarla ya da Tanrı'yla pazarlık yapabilirler. Kabul ve adaptasyon evresi ebeveynlerin engelli çocuğa sahip olduğu gerçeğini kabul etmesi ile başlar. Bu aşamada engelli çocuğun sorunlarını çözmeye yönelir. Bu süreçler ebeveynlerin kişilik özelliklerinden etkilenirler. Ebeveynlerin bu süreçlerde bir profesyonelden destek almaları sağlanmalıdır.

Engelli çocuğa bakım veren ebeveynlerin sağlık profesyonelleri ile iş birliği içinde bu süreci yönetmeleri gerekmektedir. Bu süreçte hemşirelerin topluma olan yakınlığı ve ulaşılması kolay bir meslek grubu olmaları iş birliği açısından önem arz etmektedir. Hemşirelerin, ebeveynlerin bakım konusundaki eğitim gereksinimlerini karşılamak, yeterliliklerini arttırmak, benlik saygısı ve yaşam kalitelerini arttırmak, psikolojik destek sağlamak, uzun dönemli bakım kaynaklarından yararlanmaları için ebeveynleri yönlendirmek ve kaygı düzeylerini saptayarak başa çıkma stratejilerini değerlendirmek gibi önemli sorumlulukları vardır.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Hemşirelik, Çocuk sağlığı

Bildiri No: S010

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE MEKÂNDA ERİŞİLEBİLİRLİK: 2021 YILI ENGELSİZ ÜNİVERSİTE BAYRAKLARI KAPSAMINDA TURUNCU BAYRAK ÖDÜLÜNÜN İNCELENMESİ

Diler YETER, Ece ÇÖLKESEN
0000-0002-1106-4363, 0000-0002-9818-6362
diler.yeter@toros.edu.tr

Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkan Vekili, Toros Üniversitesi

ÖZET/Derleme

Engelli bireyler, birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da sorunlarla karşılaşmaktadır. Toplumda engelsiz bireyler ve engelli bireyler eşit haklara sahiptir. Bu hakların sağlanabilmesi için eğitim kurumlarında sunulan hizmetler önem arz etmektedir. Kütüphaneler üniversitelerdeki eğitim-öğretim faaliyetlerini destekleyen hizmetler sunan birimlerdir. Üniversitelerin eğitim faaliyetlerini sunulan kaynaklarla ve hizmetlerle destekleyen kütüphaneler, sundukları hizmetlerle engelli bireylerin üniversite eğitimine yardımcı olmaktadır. Bu kapsamda, engelli bireylerin engelsiz bireyler gibi kütüphanelerden faydalanabilmeleri için öncelikle kütüphanelerin fiziki koşullarının engelli bireylerin kullanabileceği şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Böylelikle üniversite kütüphaneleri tarafından verilmesi beklenen hizmetler engelli ve engelsiz tüm kullanıcılara yönelik olmalıdır.

Günümüz Bilgi Çağının en önemli unsuru bilgiye erişimdir. Özellikle engelsiz bireylerin yanı sıra engelli bireylerin de bilgiye erişiminin önündeki engellerin kaldırılması gerekmektedir. Yükseköğretim Kurumlarında “Engelsiz Üniversite” kavramının yaygınlaşması gerek Yükseköğretim Kurumlarında gerekse üniversitelerde engelli bireylere yönelik yapılan çalışmalarla ilgili ciddi ilerlemeler sağlamıştır. Bu kapsamda ilk kez 2018 yılında Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı tarafından “Engelsiz Üniversite Ödülleri” başlatılmıştır. Temel amacı, kampüslerde engelli öğrencilere rahat bir eğitim hayatı sunulmasını teşvik etmek ve sağlamaktır. Üniversitelere verilen Engelsiz Üniversite Bayrak Ödülleri; mekânda erişilebilirlik sağlayan üniversitelere turuncu, eğitimde erişilebilirlik sağlayan üniversitelere yeşil ve sosyokültürel faaliyetlerde erişilebilirliği sağlayan üniversitelere mavi bayrak olmak üzere 3 kategori altında verilmektedir. Üniversiteler tarafından almaya hak kazanılan bayrakların geçerlilik süresi 3 yıl olmaktadır. Sürenin sona ermesi durumunda başvuru yılına ait ölçütler göz önüne alınarak başvuru tekrarlanmaktadır. Başvurunun gerçekleşmemesiyle bayrak kaldırılmaktadır. Başvurular değerlendirilmesi istenilen fakülte veya kampüsler için yapılmaktadır. Birden fazla kampüs veya fakülte için gerçekleştirilmektedir.

Bu çalışmanın amacı; Yükseköğretim Kurulu tarafından engelli bireylerin üniversite hayatlarını kolaylaştıran, eşit eğitim ve öğretim süreci sunmayı amaçlayan üniversitelere verilen bayrak ödülleri mekânda erişilebilirlik sağlayarak turuncu bayrak ödülü alan üniversite kütüphanelerini incelemektir. Çalışmanın verileri Yükseköğretim web sayfası üzerinde yayımlanan rapor incelenerek toplanmıştır. 2021 yılında eğitimde erişilebilirlik bayrağına 21 başvuru gerçekleştirilmiş olup, başvuru sonucunda toplamda 30 yeşil bayrağı 14 üniversite almıştır. Sosyo-Kültürel faaliyetlerde erişilebilirliği temsil eden mavi bayrak ödülü için 24 başvuru gerçekleştirilmiş olup, başvuru sonucunda toplamda 9 mavi bayrak ödülünü 6 üniversite almıştır. Mekânda erişilebilirlik bayrağı için 197 başvuru yapılmış olup, 52 üniversiteye 129 turuncu bayrak verilmiştir. Sonuç olarak 52 üniversiteden 11 üniversite kütüphane binalarıyla mekânda erişilebilirlik ödülünü almaya hak kazanmıştır. Bu çalışmanın amacı doğrultusunda daha fazla üniversite kütüphanesinin engelsiz bayrak ödülü almasına dikkat çekmek ve literatüre katkı sağlanması ümit edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engelli Bireyler, Mekânda Erişilebilirlik, Üniversite Kütüphaneleri

Bildiri No: S011

FİZİKSEL ENGELLİLERDE SAĞLIK HİZMETİNDE YAKLAŞIM

Esmâ GÖKÇE, Sevban ARSLAN
0000-0001-9581-6958, 0000-0002-8893-9391
esma.gokce@toros.edu.tr

Öğr. Gör., Toros Üniversitesi, SHMYO, Tıbbi Hizmetler ve Teknikleri Bölümü

ÖZET/Derleme

Dünya Sağlık Örgütü, barış zamanında herhangi bir ülkenin nüfusunun %10'unun bir tür engelliliğe sahip olduğunu tahmin etmektedir. Bu, sağlık sistemi için büyük bir oran teşkil etmektedir ve engellilerin giderek daha fazla artan sağlık hizmeti gereksinimleri bilinmektedir. Engelli olmak, tüm kültürlerle yaşayan bireyleri yalnızca fiziksel yönden değil sosyal, duygusal ve ruhsal yönden de etkileyen ciddi bir süreçtir. Engelli bireylerin yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik çeşitli alanlarda yasal boyutta uygulamalar yapılmış olmasına rağmen haklarından ve önceliklerinden tam olarak yaralandıklarını söylemek mümkün değildir. Engelli olmayanlarla karşılaştırıldığında, engelli kişiler daha fazla sağlık bakımı ve rehabilitasyon ihtiyaçları yaşarlar. Engellilerin sağlık hizmetlerine erişimde tutumsal, fiziksel ve sistem düzeyinde engellerle karşılaşmaları da çok daha olasıdır. Sağlık hizmetleri eşitsizlikler, erişimdeki zorluklar ve daha yüksek ihtiyaçlar, engelli insanlar arasında daha kötü sağlık koşullarına yol açmaktadır.

Hemşirelik, toplumun engellilere uyum sağlaması ve erişilebilir hale gelmesi için fırsat eşitliğini hedefleyerek, ayrımcılığı önlemek için aileye, kurumlara ve topluma tavsiyelerde bulunmak zorundadır. Engellilere yönelik geliştirilen bakım modelleri disiplinler arası işbirliğini savunsa da, uygulamada bu henüz tam olarak kurulamamaktadır. Ayrıca, engellilere yönelik bakım modelleri genellikle akademide tartışılmamakta veya sağlık politikaları tarafından değer verilmemektedir ve sonuç olarak sağlık çalışanları bunu uygulamada birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Bu engelli nüfusu için sağlık, eğitim, çalışma ve daha iyi yaşam koşullarına erişimi genişletmek için sosyal politikaların uygulanması ihtiyacı tartışılmaktadır. Bu nedenle, engelliler arasındaki sağlık ve sağlık hizmetleri eşitsizliklerini ortadan kaldırılarak bunlara erişilebilirliğin, uygulanabilirliğin sağlanması ve kalitenin iyileştirilmesi dikkate alınmalıdır.

Dünyada ve Türkiye'de çevreye dayalı engelli bireylere yönelik çalışmalar sürdürülerek, engelsiz biçimde yaşamlarını devam ettirmeleri için gerekli yasa yapıcılar bilgilendirilmelidir. Sağlık hizmet sunucularının tıbbi, insani ve ekonomik yönleri bulunmaktadır. Sağlık açısından kaliteye ulaşabilmek için bu üç etkenin aynı seviyede dengelenmiş olabilmesi gerekmektedir. Bu etkenleri dengeleyebilmek için sağlık hizmet sunucularının tekrar gözden geçirilmesi, geleneksel yöntemleri değiştirecek eğitim programlarının hazırlanması için araştırmalar yapılması, tıbbi ve tıbbi olmayan müdahalelerin gerekliliği ve geçerliliği için projeler geliştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel Engel, Sağlık Hizmet Sunumu, Engellilerde Sağlıkta Yaklaşım

Bildiri No: S012

ENGELLİ BİREYLERDE TEKERLEKLİ SANDALYE TEKNOLOJİLERİ

Fatma Kübra ÇEKOK

0000-0001-8865-660X

kubracekok@tarsus.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon
Bölümü

ÖZET /Derleme

Bu çalışma, engelli bireylerde kullanılan tekerlekli sandalye teknolojilerini araştırmayı amaçlamıştır. Teknolojik gelişmeler, insanların yaşam beklentilerini yıllar içinde uzatır ve tıbbi bakımın odak noktası, hastaların yaşam kalitesini ve bağımsızlığını iyileştirmeyi amaçlayan akut bakımdan uzun vadeli rehabilitasyon yöntemlerine kaydırmaktadır. Engelli bir kişinin bağımsızlığını artırmak ve engelli kişiyi bir görevi veya eylemi gerçekleştirmesi için güçlendirerek daha fazla bağımsızlığı teşvik etmek için yardımcı cihaz teknolojilerinin geliştirilmesi önemlidir. Tekerlekli sandalye, engellilerin bireysel hareketliliğini artırmak için en yaygın kullanılan yardımcı cihazlardan biridir. Manuel tipe ek olarak, elektrikli tekerlekli sandalyeler yatma, eğitim, bacak dayanağı yükseltme, koltuk yükseklik ayarı ve sağlık işlevi için kullanışlı işlevsel seçenekler sağlayabilir. Redman Power Chair tipi ayakta duran tekerlekli sandalyeler, omurga yaralanması olan bireyde ayakta durmanın sağlığa olan faydalarını sunabilir (örneğin, akciğer enfeksiyonu sorunlarını azaltma, kan dolaşımı, kemik yoğunluğu üzerine olumlu etkiler vb). Bu alanda en çok kullanılan "Akıllı tekerlekli sandalye olmuştur". "Smart Wheelchair" "Intelligent Wheelchair" ya da "Robotic Wheelchair" olarak literatürde rastlayabildiğimiz akıllı tekerlekli sandalyeler robotik, yapay zekâ, sensör teknolojisi gibi alanlarda giderek gelişmeye devam etmektedir. Bununla birlikte sensör algılama aygıtları sayesinde navigasyon, çarpışma önleyici sistem gibi yöntemlerle bilişsel bozukluğu olan kişilerde kullanılması hedeflenmiştir. Engellerden kaçınma ve çevreyi tanımak için sensör/algılama aygıtları gereklidir. Her sensörün kendi içinde doğruluk ve sağlamlık bakımından doğru ve güçlü yanları vardır. Tekerlekli sandalye alanında gözlenen büyük gelişmelere dayalı tüm metodlar içerisinde, "HCI" (İnsan Bilgisayar Ara-yüzü) ve "HMI" (insan Makine Ara-yüzü) en etkili teknolojik tekniklerdir. Akıllı tekerlekli sandalye teknolojilerinde kullanılan arayüz teknolojileriyle Elektroensefalografi (EEG) Tabanlı, Elektromiyografi (EMG) Tabanlı, Elektrokülografi (EOG) Tabanlı, baş yönü takibi, çene kontrol tekniği, çek ve üfle tekniği, dil kontrolü, göz izleme, ses etkileşimi gibi yöntemler kullanılarak kontrol sağlanmaktadır. Kullanıcıların hareketliliğinin artması, manevra artışı, bağımsızlık düzeyinin artması gibi avantajları olsa da bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Maaliyet en önemli teknik husus olmakla beraber kullanıcı odaklı tasarıma gerekli özen gösterilmemiştir. Yatağa bağımlı ya da zihinsel engelli bireylere özgü tasarlanmış tekerlekli sandalye bulunmamaktadır. Bu nedenle, gelecek araştırmalar ucuz, restoratif, gelişmiş, hafif, kişiye özel ergonomik ve muhtelif engelleri göze alan tasarımlar üretmeyi amaçlamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Tekerlekli sandalye, Teknoloji

Bildiri No: S013

BİLİŞSEL PROBLEMİ OLAN BİREYLERDE SUALTI FOTOĞRAFÇILIĞI EĞİTİMİNİN ETKİLERİ

Ferhat YALGIN, Sefa TURAN

0000-0002-0027-5114, 0000-0002-1802-6001

fyalgin@bandirma.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Bandırma On Yedi Eylül Üniversitesi, Denizcilik Meslek Yüksek Okulu, Su
Altı Teknolojisi Programı

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: Çalışmamız Amerikan Psikiyatri Birliği ve Dünya Sağlık Örgütü (ICD) zekâ bölümlerine göre, hafif düzeyde zihinsel yetersiz /hafif mental retardasyon, IQ=50-69 sınıflamada olan bireylere verilen sualtı fotoğrafçılığı eğitiminin aktivite performans alanlarına etkisinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

Metod: Çalışmamıza IQ=50-69 sınıflamada olan 6 gönüllü ve iletişim kurabilen birey dahil edilmiştir. Dahil edilen bireylerin aktivite performanslarını değerlendirmek Kanada Aktivite Performans Ölçeği (KAPÖ) kullanıldı. Çalışma kapsamında bireylere 8 hafta bireysel, 4 hafta grup ve 1 hafta açık denizde haftada bir kere her seans 25-35 dakika olan eğitimler verildi.

Bulgular: Çalışmaya dahil edilen bireylerin yaş ortalamaları 23.83 ± 4.87 olarak bulundu. Bireylerin aktivite performans alan dağılımlarına göre yaşadıkları problemler incelendiğinde en fazla üretkenlik alanında problem yaşadıkları tespit edilmiştir. Eğitim öncesi ve sonrası bulgular karşılaştırıldığında bireylerin aktivite performans ($p < 0,05$) ve memnuniyet ($p < 0,05$) değerlerinde istatistiksel olarak anlamlı artış görüldü.

Sonuç: Çalışmanın sonucuna göre, hafif düzeyde zihinsel yetersiz bireylerin aktivite performans ve memnuniyet durumlarının artırdığı tespit edilmiştir. Engelli bireylere yönelik farkındalık çalışmalarında veya profesyonel çekimlerde asistan olarak hafif düzeyde zihinsel yetersiz bireylerin dahil edilebileceğini önermekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel Engelliler, Sualtı Fotoğrafçılığı, Aktivite Performansı, Memnuniyeti.

Bildiri No: S014

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE GÖRME ENGELLİ KULLANICILARA YÖNELİK TEKNOLOJİK UYGULAMALARIN ÖNEMİ

İlkay Gizem ÖZCAN, Diler YETER
0000-0001-9900-5394, 0000-0002-1106-4363
ilkay.ozcan@toros.edu.tr

Memur, Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı, Toros Üniversitesi

ÖZET/Derleme

İçinde bulunduğumuz bilgi toplumunun getirmiş olduğu en önemli değişimin bilgiye her bireyin erişebilir olmasıdır. Dünyadaki “en büyük azınlık” olarak karşımıza çıkan 1 milyon engelli bireyin daha fazla hareket yeteneğine ve etkin iletişim araçlarına sahip olması gerekmektedir. Üniversite hayatına giren her öğrenci/kullanıcı gerek eğitim sürecinde ihtiyaç duyduğu ders materyali gerekse kişisel gelişim sürecinde bilgi kaynaklarına ihtiyaç duymaktadır. Bu kaynakların üniversite genelinde karşılandığı birim kütüphanedir. Bu sebeple de görme engelli bireylerin üniversitelerde en çok uğradıkları ve zamanlarını geçirdiği yer kütüphaneler/bilgi merkezleridir. Hayatlarının birçok alanında zorluklarla karşılaşan görme engelli bireylerin eğitim alanında zorlanmaması ve eğitimlerine sağlıklı bir şekilde devam edebilmeleri için ihtiyaç duyduğu kaynağı kimseden yardım almadan sağlaması ve kaynakları etkin bir şekilde kullanabilmesi eğitim hakkının temelidir. Bu bağlamda görme engelli kullanıcıların bilgi kaynaklarına erişim sağlarken kullandıkları yöntemlerden bazıları; ekran okuyucu programlar, ekran büyütücüler, basılı yayınların dijital ortama atılması, basılı kaynakları kullanmak istediklerinde personel yardımıyla erişilmesinin sağlanması, elektronik kaynakların kullanımına yardımcı olmak ve kütüphanelerin web sitelerinin erişilebilir olması gibi sıralayabiliriz. Bu yardımcı unsurlarla görme engelli bireylere bilgi kaynaklarının sağlanabilmesi için teknolojiye büyük oranda ihtiyaç duyduğumuz aşikârdır.

Bilgi toplumunda teknolojinin ilerlemesiyle engelli kullanıcıların hayatlarını kolaylaştıracak uygulamalar artmış, bu ilerleme ebetteki eğitim alanında da varlığını göstermiştir. Bu çalışma, üniversite kütüphanelerindeki kaynakların görme engeli bulunan kullanıcıların erişimine sunulabilecek hale getirilmesi için ihtiyaç duyulan teknolojinin önemine dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmada, görme engeli bulunan kullanıcıların gerek bilgiye gerekse bilgi kaynaklarına erişim sağlarken kullandığı yöntemlere, engeli bulunmayan kullanıcılarla eşit şartlara sahip olmalarına imkân tanıyabilecek hizmetler için gerekli koşullara dikkat çekmek hedeflenmiştir. Engeli bulunan bireyler arasında teknoloji yardımına en çok ihtiyaç duyan grubun görme engelli kullanıcılar olduğu ve üniversite kütüphanelerinde de ağırlıklı olarak görme engelli kullanıcılara yönelik hizmetlerin sağlandığı web sitelerinde görülmektedir. Sonuç olarak, son zamanlarda üniversite kütüphanelerinde görme engelli kullanıcılara yönelik çalışmalarla ciddi yol alınmış olsa da tüm üniversitelerde görme engelli bireylere yönelik teknolojik altyapının sağlanması ve görme engelli kullanıcıların aracı bulunan bir şahsa ihtiyaç duymadan bilgiye erişimini bağımsız olarak gerçekleştirmesi umut edilmez.

Anahtar kelimeler: Görme Engelliler, Üniversite Kütüphaneleri, Teknoloji

Bildiri No: S015

Engelli Bireylerin Sosyal Yaşamda Karşılaştıkları Sorunlar: Çanakkale İlinde Bir Araştırma

Leyla YEŞİLÇINAR, Orkun DALYAN, Hatice DALYAN, Mehmet PİŞKİN
0000-0002-9833-9154, 0000-0003-4791-9084, 0000-0002-3012-742X, 0000-0002-4572-4905
leylayasilcinar@stu.comu.edu.tr

YL Öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İş Sağlığı
ve Güvenliği Bölümü

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: Günümüzde eğitim, sağlık, istihdam ve ulaşım gibi sosyal hizmetlere birçok birey kolaylıkla ulaşabilirken engelli bireylerin bu hizmetlere ulaşımında çeşitli sorunlar mevcuttur. Bu çalışmada, Çanakkale ilinde ikamet eden 80 engelli birey ile engelli bireylerin sosyal yaşamda karşılaştıkları sorunların tespiti ve olası çözüm önerileri geliştirmek amacıyla bir araştırma çalışması gerçekleştirilmiştir.

Metod: Sosyal yaşamda karşılaşılan sorunların tespiti için 26 adet ve katılımcıların demografik özellikler için 7 adet ifadeden oluşan anket verileri SPSS 24.0 programı ile analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin 56'sı (%70.0) erkek, 24'ü (%30.0) bayandır. Katılımcıların 54'ü (%67.6) 26-45 yaş aralığındadır. Katılımcıların 24'ü (%30.0) ilkokul, 25'i (%31.3) lise, 18'i (%22.5) yüksekokul, 11'i (%13.8) lisans ve 2'si (%2.5) lisansüstü derecede eğitim düzeyine sahiptir. Çalışanların 38'i (%47.5) kamu, 23'ü (%28.7) özel sektörde çalışmaktadır. Katılımcıların 7'si (%8.8) 1 yıldan az, 8'i (%10.0) 1-5 yıl arası, 20'si (%25.0) 5-10 yıl arası, 25'i (%31.3) 10 yıl üzeri mesleki tecrübeye sahiptir. Katılımcılardan 20'si (%25.0) çalışmamaktadır. Katılımcıların 30'u (%37.5) düşünme/konsantrasyon, 50'si (%62.5) işitme/görme alanında güçlük çekmektedir. Katılımcıların 27'si (%33.75) fiziksel, 9'u (%11.25) zihinsel, 8'i (%10) işitsel, 8'i (%10) görme bozukluğu, 2'si (%2.5) dil ve konuşma bozukluğu, 1'i (%1.25) öğrenme güçlüğü, 2'si (%2.5) hem fiziksel hem de zihinsel, 1'i (%1.25) hem fiziksel hem de işitsel, 1'i (%1.25) hem işitsel hem de görme bozukluğu ve 21'i (%26.25) sınıflandırılmamış diğer kategoride engel durumu olduğu belirlenmiştir.

Anket sonuçlarına göre en yüksek ortalamaya sahip sorular; "Sizce engelli ihtiyaçları doğru bir şekilde tespit edilebiliyor mu?" ($\bar{X} = 1.90$) ile "Engelli bireylerin akranları gibi, eğitimin bütün olanaklarından yararlandığına inanıyor musunuz?" ($\bar{X} = 1.88$). En düşük ortalamaya sahip sorular ise; "Şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden memnun musunuz?" ($\bar{X} = 1.35$) ile "Yaşadığınız ili güvenli buluyor musunuz?" ($\bar{X} = 1.42$). Anket sorularının ortalaması ile demografik özellikler arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.

Elde edilen verilere göre, 45 yaş üzeri, lisansüstü derecede mezun, 1-5 yıl arası mesleki tecrübeye sahip ve kamu kurumunda çalışan engelli bireylerin diğer gruplara göre Çanakkale ilinde engelli bireylerin sosyal yaşamda daha fazla sorun ile karşılaştığını belirlenmiştir.

Sonuç: Çalışma sonucunda elde edilecek bilgiler, engelli bireylerin ihtiyaçlarının doğru şekilde tespit edilememesi ve eğitimin bütün olanaklarında yararlanılamamasına odaklanmıştır. Tespit edilen sorunlar belediye bünyesinde engelli bireylere yönelik yapılması gereken hizmetlerin tespiti, analizi ve takibi için birim oluşturulması ile çözülebileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Engelli birey, Engelli sorunları, Sosyal yaşam

Bildiri No: S016

ENGELLİ TURİZMİ

Meltem CUN

0000-0002-7674-0123

meltemcun35@gmail.com

YL Öğrencisi, Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü

ÖZET/Derleme

Giriş: Son yıllarda “engelsiz turizm” olarak adlandırılan engelli turizmi kısaca, engelli kişiler tarafından gerçekleştirilen turizm faaliyeti olarak ifade edilmektedir. Dünya Turizm Örgütü, turizmin insan sağlığı için bir ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Engellilerin turizme katılımını artırmak için öncelikle yasal açıdan desteklenmesi gerekmektedir.

Amaç: Engelli turizminin ne olduğu, önemi ve Türkiye'nin ulusal açıdan engelli turizminde ne durumda olduğu konusunda literatüre katkı sağlamaktır.

Metod: Detaylı literatür taraması yapılmış olup elde edilen raporlar, makaleler ve tezler derlenmiştir.

Sonuç: Türkiye, turizm potansiyeli yüksek bir ülke olmasına rağmen engelli turizmi daha başlangıç aşamasındadır. Bazı ülkelerde (İtalya, Almanya vb.) seyahat acentesi ve tur operatörlüğü bağlamında engellilere yönelik faaliyetlerin gerçekleştirildiği görülürken, Türkiye’de bu konuda büyük eksiklikler bulunmaktadır. Örneğin SETUR Seyahat acentesinin görme engellilere yönelik web tasarımı uygulamaları iyi örnek oluşturmaktadır ancak benzer uygulamaların artırılması gerekmektedir. Türkiye Seyahat Acenteleri Birliği'nin (TÜRSAB) Türkiye’de engelli turizmi konusunda önemli bir misyon üstlendiği kabul edilmektedir. 2006 yılında TÜRSAB bünyesinde “Herkes İçin Engelsiz Turizm Komitesi” kurulmuş ve 2007 yılında engelli turizmiyle ilgili eksiklikleri kapsayan bir rapor sunulmuştur. Komite tarafından belirlenen problemler arasında toplu ulaşım araçlarının sayılarının yeterli olmaması ve engellilere uygun tasarlanmamış olmaları, turistik destinasyonların engellilere uygun olmaması, engellilere uygun park yerlerinin bulunmaması, konaklama işletmelerinde engelliler için yeterli oda olmaması ve odaların engellilere uygun tasarlanmaması bulunmaktadır. Engelli turizmine yönelik uygulamaların akademik çalışmalarla desteklenmesi önem arz etmektedir ve literatür incelendiğinde Türkiye’de engelli turizmi kapsamında yapılan akademik çalışma sayısının da yetersiz olduğu söylenebilir. Ek olarak engelli turizmine yönelik olarak uygulanan yasal mevzuatlarda yetersiz kalmaktadır. Bu mevzuatlara örnek olarak verilebilecek olan 2005 yılında çıkarılan konaklama işletmelerinin engellilere yönelik fiziksel düzenleme yapmalarını zorunlu hale getiren “Turizm Tesislerinin Belgelendirilmesine ve Niteliklerine İlişkin Yönetmelik” oldukça önemlidir. Bunun yanında bir başka yasal düzenleme olarak 2014 yılında çıkarılmış sağlık kurulu raporuyla % 40 ve üzerinde engelli olduğunu belgeleyen Türk vatandaşlarının kendileri, ağır engellilerin ise kendileri ile birlikte seyahat ettikleri bir refakatçilerine şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz olarak yararlanma hakkı veren “Ücretsiz veya İndirimli Seyahat Kartları Yönetmeliği” gösterilebilmektedir. Herkesin bir gün engelli olabileceği düşüncesi ile engelli kişilere yönelik olarak yapılan çalışmaların, yatırımların ve düzenlemelerin sadece engellilere has olarak algılanmaması tüm bireylere yönelik olarak algılanması gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engellilik, Sağlık Turizmi, Engelli Turizmi, Engelli Yasası

Bildiri No: S017

13-14 YAŞ OTİZMLİ BİREYLERİN OTİZME YÖNELİK DAVRANIŞLARININ ORTAYA KONULMASI VE TEMEL SPOR BECERİLERİ İLE MOTİVASYON ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Meryem ALTUN EKİZ, M. Fatih ŞAŞMAZ, Duygu ÇAM

0000-0003-1224-7927

mrymltn@hotmail.com

Doç., Dr., Mustafa Kemal Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: Bu araştırmanın amacı, otizmlı bireylerin otizme yönelik davranışlarının ortaya konulması ve temel spor becerileri ile motivasyon arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Metod: Araştırma örneklemini, Hatay ilinde yaşayan, 2021-2022 eğitim öğretim döneminde UD (özel) Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezine devam etmekte olan 13 ve 14 yaşlarında olan 28 otistik birey oluşturmuştur. Araştırmadaki otistik çocukların kimlikleri saklı tutulmuştur. Araştırmada ilişkisel tarama modellenmiş kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak: Temel Spor Becerileri Test Formu, Irmak ve ark. (2007)'nin geçerlik güvenirliğini yapmış olduğu Otizm Davranış Kontrol Listesi (ABC: Autism Behavior Checklist), Durand ve Crimmins (1988) tarafından tasarlanan Motivasyon Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Uygulamalar Mart 2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Verilerin çözümünde ve yorumlanmasında, X, Ss, Min., Max., Mann Whitney "U" ve Sperman Brown Sıra Farkları Korelasyon testleri kullanılmıştır. Tüm veriler "SPSS 22.0" programında çözümlenmiştir.

Bulgular: Yapılan analizler sonucunda; temel spor becerilerinden olan ayak ile topa vurma becerisi en yüksek ortalamaya sahip olduğu, ABC kayıt formunun alt boyutlarda aritmetik ortalaması en yüksek dil becerileri ile ilişki kurma iken beden ve nesne kullanımı en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Buna göre otizmin en belirgin belirtilerinden olan kişinin etrafıyla sözel ve sözel olmayan şekilde uygun ilişki kuramadığı söylenebilir.

Motivasyon değerlendirme formundaki alt boyutlarda duygu ve geri çekilme en yüksek ortalamaya sahipken; dikkat en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Buna göre dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, duygu durum bozuklukları otizmin bir diğer belirgin özelliklerinden kaynaklı olduğu söylenebilir. Otizmlı bireylerin temel spor becerileri ile yaş arasında anlamlı farklılık bulunurken; ABC ile motivasyon arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. 13 yaşındaki bireylerin temel spor becerileri test ortalaması 14 yaşındaki bireylere göre daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyete göre temel spor becerileri ve motivasyonda anlamlı farklılık bulunurken; ABC'de anlamlı farklılık bulunmamıştır. Erkeklerin motivasyon ile temel spor becerileri test ortalaması kadınlara göre daha yüksek bulunmuştur. Korelasyon analizi sonuçlarına göre ise; temel spor becerileri ile motivasyon arasında pozitif yönde ve 0.05 düzeyinde anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Buna göre otizmlı bireylerin temel spor becerileri puanlarının artması durumunda motivasyon düzeylerinin de artacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Otizm, Davranış kontrol listesi, ABC, Motivasyon, Temel spor becerileri

Bildiri No: S018

ZİHİNSEL ENGELLİ BİREYLERDE CİNSEL ÜREME SAĞLIĞI SORUNLARI

Nazife AKAN, Fügen ÖZCANARSLAN

0000-0002-4751-2754, 0000-0001-6698-4792

nazife.akan@toros.edu.tr,

Dr. Öğr. Üyesi, Toros Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

ÖZET/Derleme

Ülkemizde 2002 istatistiklerine göre %12.29 olan engelliler içinde zihinsel engelli oranı %0.48'dir. BM Ekonomik Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesi (ESKHK) 2 Mayıs 2016'da yayımladığı Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığında Haklar Ekonomik Kültürel Haklar Sözleşmesine göre sağlık hakkının kullanılmasını önleyecek her türlü ayrımcılık yasaklanmıştır.

Ergen için bu dönem fiziksel ve duygusal değişimlerin çok hızlı gerçekleştiği zor bir dönemdir. Özellikle engelliler ve aileleri için durum daha da karmaşık hale gelebilmektedir. Zihinsel engellilerde pubertede primer ve sekonder seks karakterlerinin gelişiminde 1-3 sene arasında gecikme olabilmektedir. Bir görüşe göre de fiziksel olarak normal gelişen zihinsel engellilerde cinsel gelişim de normal sırayı izlemektedir. Ergenlikle beraber cinsel dürtülerin artması nedeni ile zihinsel engelli ergenlerin ruhsal durumlarında da bir takım değişiklikler olmakta ve bunlar davranışlarına (sinirlilik, gergin olma, anksiyete) yansiyabilmektedir. Zihinsel engeli olan bireyler engellilik durumlarına göre cinsellikle alakalı davranışları nasıl bir ortam ve zamanda, kimlere göstereceklerini ayırt edemediklerinden dolayı, diğer cinsiyette olan kişilerin cinsel organlarına dokunma, onlara yaklaşma, öpme vb. uygunsuz davranışlar sergileyebilirler. Zihinsel engellilerin genelde yaşatlarından daha fazla cinsel ilgilerinin olduğu, daha fazla cinsel içerikli davranışlar sergilediği düşünülür. Bu durum ailelilerin içe kapanma ya da çocuklarını dışarı çıkaramama problemi ile karşı karşıya bırakmaktadır.

Zihinsel engelli bireylerin karşılaştıkları bir başka problem, toplum ve ya aile içinde cinsel istismara maruz kalmaları, kontrolleri dışında gebe kalmaları nedeniyle sokağa terk edilme, küretaj ya da geleneksel yöntemlerle düşük yapmaya zorlanmaları söz konusudur. Öz bakımlarını güçlükle yapan bireylerin zorla evlendirilmeleri konusu da sorunlar arasındadır. Bu bireyler için kontrasepsiyonun gerekli olduğu hallerde engelli bireyin yaşam şekli, şahsi tercihi ile zihinsel ve fiziksel durumuna en uygun yönteme karar verilmesi oldukça önemlidir.

Zihinsel engelli bireylerin yaşadıkları cinsel üreme sağlığı sorunları kendileri için olduğu kadar ailelerini, eğitimcilerini ve bu bireylerin özelliklerine duyarlı olacak sağlık personelinin olmaması da sıkıntı yaratmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zihinsel Engelli, Cinsel Üreme Sağlığı, Sağlık

Bildiri No: S019

ENGELLİLERDE KADIN SAĞLIĞI

Neslihan ÖZCANARSLAN

0000- 0002- 3613- 6319

coskunneslihan@yahoo.com

Dr., Mersin Şehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ÖZET/Deleme

Amaç: Kadın sağlığı, ülkelerin gelişmişlik düzeyini gösteren önemli bir göstergedir. Bu çalışmanın amacı, engelli kadınların sağlığını korumada mevcut yaklaşımlara değinerek farkındalığı arttırmaktır.

Metod: Literatür taraması yapılarak, engelli kadınların sağlığını ilgilendiren temel konular belirlenmiş ve genel hatlarıyla ele alınmıştır.

Bulgular: Engelli kadınlar, engelli erkeklere kıyasla, cinsiyetleri ve engellilikleri nedeniyle ayrımcılığa maruz bırakılarak zor durumda kalmaktadır. Ancak, tüm insanlar gibi engellilerde dışlanmadan optimal yaşam kalitesine sahip olmayı, eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal veya politik katılımı ilgili temel hizmetlerden ve fırsatlardan faydalanmayı hak etmektedir. Engelli kadınlarda üreme sağlığı, ruh sağlığı ve şiddet konularının sağlık profesyonellerince önemle ele alınması gereken konular olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Engeli ne olursa olsun, kadın sağlığı sorunları yaygın olarak görülmektedir. Engelli kadınlarda üreme sağlığı sorunlarına yönelik önleme ve azaltma programları, Engelli kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi ve ruh sağlığının korunması ve yükseltilmesi, toplumun sağlık düzeyinin yükseltilmesine katkı sağlamaktadır. Bu bağlamda tüm sağlık profesyonellerinin yanı sıra ebe ve hemşirelere de önemli görev ve sorumluluklar düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Engelli, Kadın, Sağlık, Sağlık Profesyonelleri

Bildiri No: S020

TOPLUM SAĞLIĞI HEMŞİRESİ VE ENGELSİZ YAŞAM

PELİN ZİVDİR

0000-0002-3232-6991

pelinzvdr@gmail.com

Öğr. Gör., Tarsus Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü

ÖZET/Araştırma

Giriş ve Amaç: TÜİK'in (2020) yayımladığı Türkiye Sağlık Araştırması verilerine göre, 2019 yılı itibariyle ülkemizde yaşayan 15 yaş ve üzeri toplam nüfusun %5,8'i görme engellidir. İşletmeler açısından hiç de azımsanmayacak büyüklükte olan bu pazardaki tüketicilerin, toplumsal kapsayıcılık açısından mal ve hizmetlerin tasarımında dikkate alınması son derece önemlidir. Görme engelli bireylerin sosyal hayatın içinde görünür olmaları, kendi kendine yeter olabilme becerilerinin güçlendirilmesi kendilerine sunulan altyapı desteğiyle yakından ilgilidir. Bu bağlamda bu çalışma, görme engellilerin kişisel veya ailesel ihtiyaçlarını karşılamak üzere başvurdukları perakende çevresinde karşılaştıkları sıkıntıları, bu konudaki beklentilerini ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Metod: Çalışmada yöntem olarak fenomenolojik yaklaşım benimsenmiştir. Çünkü fenomenolojik yaklaşım bir olayı bizzat tecrübe eden kişilerle temas ederek, yaşadıklarını doğrudan ilk ağızdan duyup anlamlı, bilimsel bilgi üretmeye olanak vermektedir. Bu açıdan Manisa'da yaşayan ve Manisa Altı Nokta Körler Derneği üyesi olan; amaçlı örneklemeye dayanarak hem online hem de fiziksel mağazalarda alışveriş deneyimi olan 20 görme engelli tüketici araştırmaya dahil edilmiştir. Dört hafta içinde, gönüllü katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme formları ile yüz yüze derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların rızası alınarak yapılan ses kayıtları transkribe edilerek, içerik analizi yapmak üzere veri seti elde edilmiştir.

Bulgular: İçerik analizi sonucunda geleneksel perakende (fiziksel mağazacılık) çevresine dair 4 tema ve online perakende çevresine dair 3 tema ortaya çıkmıştır. Her bir temanın altında kategoriler de bulunmaktadır. Geleneksel perakendenin altında tüketicinin mağaza seçiminde öne çıkan faktörleri gösteren “Mağaza Tercih” teması; tüketici lojistiğini ortaya koyan “Mağazaya Ulaşım” teması; alışveriş sırasındaki deneyimlerini betimleyen “Alışveriş Deneyimi” teması, daha iyi bir hizmet tasarımına yönelik olarak “Öneriler” teması ortaya çıkmıştır. Online alışverişin altında ise “Online Alışveriş Motivasyonları” teması; “Alışveriş Deneyimi” teması ve “Öneriler” teması belirginleşmiştir.

Sonuç: Çalışma, bulgularıyla görme engellilerle empati kurulabilmesine yardımcı olmakta ve işletmelere hizmet tasarımında evrensel tasarım ve erişilebilirlik ilkelerini benimseyerek daha kapsayıcı bir hizmet sunabileceklerine dair farkındalık yaratmaktadır. Bu sayede tüketicilerin tüketici normalliğini deneyimleyebilmeleri sağlanacak ve kimi engelli tüketicilerce hissedilen tüketici savunmasızlığı minimize edilebilecektir.

Anahtar Kelimeler: Görme Engelli Tüketici, Perakendecilik, Tüketici Normalliği, Tüketici Savunmasızlığı, Erişilebilirlik, Evrensel Tasarım

Bildiri No: S021

ENGELLİ HASTALARIN PROTEZ REHABİLİTASYONU VE DIŞ HEKİMLİĞİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

Seçil ÖZKAN ATA

0000-0003-1756-4390

secil.oata@ogu.edu.tr

Öğr. Gör., Diş Hekimliği Fakültesi, Protetik Diş Tedavisi Anabilim Dalı

ÖZET/Derleme

Engellilik, insanın ifade veya eylem özgürlüğünü azaltabilecek bir veya daha fazla temel işlevinin bozulmasıdır. Tüm dünyada ve ülkemizde engelli ve yaşlı sayısında artış vardır. Bu hastalar için ağız ve diş sağlığını korumak, sağlıklı yaşam beklentisini uzatmak için önemlidir. Bu sunumda, engelli bireylerin ağız sağlığı hizmetlerinde karşılaştıkları çok düzeyli engellerin ortaya konması amaçlanmıştır. Ayrıca, diş kliniklerinde engelli hastalara yaklaşım tekniklerinin ve Türkiye'de engellilere yönelik güncel yaklaşımın incelenmesi, protetik uygulamalardan bahsedilmesi hedeflenmiştir.

İnsanların ağız ve diş sağlığı hizmetlerine erişiminin önünde bireysel, toplumsal ve idari bazı engeller bulunmaktadır. Bireysel engeller, bireyler tarafından algılanan ihtiyaçların olmaması, kendi kendine bakım talimatlarını takip etmede zorluk ve diş tedavilerine gidip gelme gibi ulaşım sorunları da dahil olmak üzere erişim sorunlarını içerir. Diş hekimliği açısından, uzmanlık eğitimi eksikliği, zayıf iletişim becerileri, engelli bireylerde tedavide zorluklara neden olabilmektedir. Toplumsal engeller arasında ağız ve diş sağlığı bakımının teşviki ve geliştirilmesinin önemine ilişkin farkındalık eksikliği, uygun hizmet planlamasının yapılamaması, engelli kişilerin ağız ve diş sağlığı gereksinimlerine ilişkin araştırma eksikliği yer almaktadır. Ayrıca sıkışık ve uygun olmayan klinik ortamlar engellilerin tedavisini zorlaştırmaktadır. Mevcut araştırmalar, engelli ve zihinsel hastalık veya öğrenme güçlüğü gibi uzun süreli engelleyici koşullarla yaşayan kişilerin engelli olmayan yaşlılarına göre daha kötü ağız ve diş sağlığına sahip olduğunu göstermektedir. İlerleyen dönemlerde, bu durum, özsaygı, yaşam kalitesi, beslenme, iletişim ve genel sağlık üzerinde olumsuz etkilere neden olabilmektedir. Konservatif bir dolgu veya diş taşı temizliği gibi dental işlemleri yaptırmakta zorlanan engelli bireylerin tedavileri, diş çekimleri ile sonuçlanabilmektedir. Protetik diş hekimliği, diş eksikliklerinin hareketli, sabit ve implant üstü protezlerle tedavisini amaçlar. Malokluzyonun, çene ve yüz defektlerinin görüldüğü durumlarda çene-yüz protezleri ve uygun protetik, ortodontik apereyler ile tedavilerinin tamamlanması hedeflenir. Sağlıklı bireylerin yüzde 85-90'ı ağız ve diş sağlığı sorunları yaşarken, engellilerde bu oranın yüzde 100'e yakın olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'de nüfusun yüzde 10-12'sinin, yani 6,5-7 milyon engellinin, sık sık ağız ve diş sağlığı sorunları yaşadıkları düşünülmektedir. Sonuç olarak genel diş hekimliği pratiğinde ve protetik tedavi yaklaşımında engelli kişilerin sorunları hakkında farkındalığın artması, hem engelli bireylerin hem de toplumun ağız ve diş sağlığına dolayısıyla genel sağlığına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Protetik diş tedavisi, Diş hekimliği, Engelli

Bildiri No: S022

FİZİKSEL ENGELLİ KADINLARDA EMZİRME SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Şükran BAŞGÖL, Semra ELMAS
0000-0001-9451-4544, 0000-0002-6510-1799
selmas@eul.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

ÖZET/Derleme

Doğum yapmış fiziksel engelli bir kadın, toplum ve sağlık bakım profesyonelleri tarafından “sorumsuz” olarak yargılanabilmektedir. Engeli olmayan kadınlar arasında da zorlu ve özel bir süreç olarak bilinen emzirme, fiziksel engelli kadınlarda daha da zorlu ve travmatik olabilmektedir. Dolayısıyla, sağlık bakım profesyonelleri, bu önyargıların farkında olarak fiziksel engelli kadınların bakımında bütüncül yaklaşımı esas almalı, kadının gereksinimlerini değerlendirerek, bireye özgü uygun girişimlerde bulunmalıdır. Bu çalışmada fiziksel engelli kadınların emzirme sürecine ilişkin yaşadıkları sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri literatür doğrultusunda tartışılacaktır. Doğum sonu dönem her fiziksel engelli anne ve bebek için kendine özgü ihtiyaçların ortaya çıktığı, farklı deneyimlerin yaşandığı ve farklı taburculuk planının olduğu bir dönemdir. Doğum sonu dönemde fiziksel engelli anneler için emzirme en özel deneyimlerden biridir. Doğru ve etkili yapılan bir emzirme anne sütünün devamlılığını sağlarken aynı zamanda anne-bebek iletişimini başlatarak fiziksel engelli annenin öz yetkinliğini, kendine olan güvenini ve başarı duygusunu arttırmaktadır. Fiziksel engelli anneler olumlu emzirme deneyimleri yaşadıkça bağımsız olmanın, bebeklerini beslemenin doyumunu yaşamaktadır. Ancak, emzirme ve emzirmenin devamlılığının sağlanmasına ilişkin çeşitli sorunlar yaşayabilmektedirler. Bu sorunlar, emzirmeye adapte olamama, emzirme konusunda bilgi eksikliği, yanlış inanç ve tutumlar, destek eksikliği, emzirmeyi destekleyici ebeveynlik ekipmanlarına ulaşamama veya kullanamama, engelliliğin emzirmeye olan olumsuz etkisi, engellilik nedeni ile ilgili yaşanan endişeler, fiziksel yetersizlikler nedeni ile emzirmeye yönelik farklı tutuş pozisyonlarını yapamama, emzirmekten vazgeçme, emzirmenin çok yorucu ve mücadele gerektirmesi, yeterli sütün gelmemesi, bebeğin doymaması, ağlaması, annenin sütünü sağlamak zorunda kalması, formül mamaya geçme zorunluluğu ve sağlık profesyonellerinin ve emzirme danışmanlarının olumsuz tutumu olarak açıklanmaktadır. Sağlık profesyonellerinin ve emzirme danışmanlarının doğum sonu dönemde fiziksel engelli annenin bebeklerini emzirmeleri ile ilgili annenin engel türünün (ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma engelli bireyler), düzeyinin (engel raporuna göre % olarak), süresinin (doğuştan veya sonradan) ve bunun emzirme sürecine olan etkisini değerlendirmesi de önemli olup, bu durum fiziksel engelli annenin emzirme sürecini etkilemektedir. Örneğin annenin engellilik türüne göre, destekleyici ekipman sağlanması; emzirme yastıkları, kemerler, kayışlar, bantlar, emzirme pompası ve sabitleyicileri, taşıyıcılar, ayakkabılarda çanlar, bebek bakım ekipmanlarına ulaşımı kolaylaştıran stratejiler, ekipmanların stratejik yerlerde olması vb. emzirme sürecine katkı sağlayacaktır. Diğer yandan, emzirmeye yönelik bilgi ve kaynakların geliştirilmesi, dağıtımının sağlanması ve fiziksel engelli annelerin sağlık profesyonellerine ve emzirme danışmanlarına kolaylıkla ulaşabilir (yüz yüze veya online platformlarda) olması sağlanmalıdır. Bu anlamda emzirme ile ilgilenen sağlık profesyonelleri (hemşire, emzirme hemşiresi, ebe, hekim vb.) engelli kadınların emzirmeye ilişkin ihtiyaçlarını göz önünde bulundurularak yeterli danışmanlık ve destekleyici girişimlerle yönlendirme yapmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Emzirme Sorunları, Engelli, Engelli Kadın, Fiziksel Engel

Bildiri No: S023

BEDENSEL ENGELLİ OKÇULARIN DUYUSAL SİSTEMLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Sefa TURAN, Sena ERARSLAN, Aybüke ERSİN
0000-0002-1802-6001, 0000-0003-3613-7888, 0000-0002-2645-5850
erg.senaerarslan@gmail.com
Erg., İstanbul Atlas Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

ÖZET/Araştırma

Giriş: Okçuluk sporunun fiziksel ve zihinsel sağlığı destekleyen birçok faydası bulunmaktadır. Okçuluk sporu için vücut farkındalığı, dikkat, konsantrasyon, bilateral koordinasyon, uygun basınç ve kuvvetin ayarlanması, esneklik, endurans ve doğru postür gibi birçok sistemin birlikte aktif olarak çalıştığı özellikler gerekmektedir.

Amaç: Bu çalışmada; bedensel engele sahip olan ve okçuluk sporu ile ilgilenen bireylerin duyu sistemlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Metod: Çalışmaya Bağcılar Belediyesi okçuluk takımında yer alan, yaş ortalamaları $26,8 \pm 8,58$ olan iki spina bifida ve yaralanma seviyesi C5 spinal kord seviyesinden daha az olan üç spinal kord yaralanmasına sahip olmak üzere toplamda 5 sporcu dahil edildi. Değerlendirme için; Adölesan / Yetişkin Dunn Duyu Profili kullanıldı.

Sonuç: Değerlendirme sonucunda bireylerin taktil sistem ile aktivite seviyelerinde, görsel ve vestibüler sisteme göre daha fazla güçlük yaşadıkları tespit edildi. Tat, koku ve işitsel sistem ile ilgili sorun yaşamadıkları görülmüştür. Sporcuların başarılarının olumlu yönde artması için becerilerinin detaylı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Çalışmamız sonucunda engellilik türü veya seviyesi fark etmeksizin sporcuların performansı için duyu sistemlerinin değerlendirilmesinin gerektiğine dair fikir sağlamıştır. Olgu sayısı arttırıldığında istatistiksel olarak daha anlamlı ve kanıt düzeyi daha sonuçlara ulaşılabilirliğini düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Bedensel Engellilik, Omurilik Yaralanmaları, Spor, Okçuluk, Duyusal Sistemler

Bildiri No: S024

ADRENOLÖKODİSTROFİ HASTALIĞINA SAHİP BİR ÇOCUĞA UYGULANAN ERGOTERAPİ MÜHALE PROGRAMININ MOTOR BECERİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ: OLGU ÇALIŞMASI

Sena ERARSLAN, Sefa TURAN, Aybüke ERSİN
0000-0003-3613-7888, 0000-0002-1802-6001, 0000-0002-2645-5850
erg.senaerarslan@gmail.com
Erg, İstanbul Atlas Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

ÖZET/Araştırma

Giriş: Adrenolökodistrofi, adrenal korteks yetersizliğiyle birlikte santral sinir sisteminin ilerleyici beyin ve omurilikteki sinir hücrelerini kaplayan zara (miyelin kılıf) zarar veren genetik bir hastalıktır. Miyelin, sinir liflerinin çevresinde yalıtım görevi görür. Bu tabaka hasar gördüğünde, beyinden gelen sinir sinyalleri vücutta düzgün bir şekilde iletişim kuramaz ve bu da vücut fonksiyonlarının bozulmasına neden olur.

Amaç: Bu çalışmanın amacı, nadir görülen adrenolökodistrofi hastalığına sahip bir çocuğa uygulanan 12 haftalık ergoterapi müdahalesinin motor becerileri üzerindeki etkisini incelemektir.

Metod: Çalışmaya 7 yaşındaki erkek hasta dahil edildi. Değerlendirme için; Bruininks Oseretsky Motor yeterlilik testi (BOMYT) kullanıldı.

Bulgular ve Sonuç: İlk değerlendirme sonucunda olgunun tipik gelişim gösteren akranlarına göre; denge, bilateral koordinasyon, el ve göz koordinasyonu, görsel-motor koordinasyon ile kol hızı ve el becerisinde güçlük yaşadığı tespit edildi. Ergoterapi müdahalesi eksiksiz olarak tamamlandıktan sonra uygulanan değerlendirmede ilk sonuçlara göre zorluk yaşanan tüm motor beceri alanlarının skorlarında artış tespit edildi. Adrenolökodistrofi hastalığı olan çocuklarda motor problemler görülmektedir. Çalışmamızda detaylı bir değerlendirme ile planlanan kişi merkezli ergoterapi müdahalesinin motor becerileri olumlu yönde geliştirdiği görülmüştür. Vaka sayısı artırıldığında istatistiksel olarak daha anlamlı ve daha yüksek kanıt düzeyinde sonuçlara ulaşılabileceğini düşünüyoruz.

Anahtar Kelimeler: Adrenolökodistrofi Hastalığı, Ergoterapi Müdahalesi, Motor Beceri

Bildiri No: S025

GEBELİK SÜRECİNDE FİZİKSEL ENGELLİLİK VE HEMŞİRENİN ROLLERİ

Semra ELMAS

0000-0002-6510-1799

selmas@eul.edu.tr

Dr. Öğr. Üyesi, Lefke Avrupa Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü

ÖZET/Derleme

Toplumda genel olarak fiziksel engelli kadınların güçsüz oldukları varsayılmakta ve ebeveynlik de dahil olmak üzere pek çok konuda başarılı olamayacakları düşünülmektedir. Ancak, gelişen dünyada yaşam kalitesinin yükselmesi fiziksel engelli bireylerin de yaşam şartlarını iyileştirmiş, geleceğe yönelik beklentilerini de değiştirmiştir. Fiziksel engeli olmasına rağmen, ebeveyn olmak ve çocuk yetiştirmek isteyen kadın sayısı da artmıştır. Fiziksel engelli bir kadın gebelik düşündüğünde başta kendi aile üyeleri olmak üzere, sağlık personeli ve toplumun olumsuz tepkileri ile karşılaşabilmektedir. Bu nedenlerden dolayı fiziksel engelli kadınların gebelik ve doğum kararları üzerinde, toplumun ayırıcı tutum ve davranışları, sağlık personelinin engelli kadına olan bakış açıları, ihtiyaç duyulan fiziki ve maddi kaynakların yetersiz oluşu, güvenli doğum ortamının sağlanamayacağı kuşkusunu gibi birçok faktörün rol oynadığı söylenebilir.

Fiziksel engelli kadın prekonsepsiyonel danışmanlığa geldiğinde, sağlık durumunun en iyi düzeye yükseltilmesi hedeflenmeli, beslenme, kilo kontrolü, sigara- alkolün bırakılması ve aktif ve sekonder semptomların tedavi edilmesi amaçlanmalıdır. Ancak bazı atakların, komplikasyonların ve engele bağlı ortaya çıkan semptomların kontrolü için kullanılması gereken ilaçlar fetüsün sağlığını etkileyebileceğinden, bu kadın için karar vermesi zor bir durum olabilir. Yüksek riskli kabul edilen engelli anne adaylarının yakın takibi bu açıdan son derece önemlidir. Antenatal kontrollerde fiziksel engelli kadından alınması gereken öyküde; kadının genel sağlık durumunun yanında engellilik durumu, günlük yaşamındaki aktiviteleri, engelli durumuna ilişkin sınırlanan faaliyetleri, kullandığı ilaçlar, gebelik ve engelli durumuna ilişkin endişelerinin sorgulanması da yer almalıdır. Böylece kadının çocuk bakımı konusundaki yeterliliği ve yardım gereksinimi de değerlendirilmiş olacaktır. Bu süreçte, fiziksel engelli kadının gebelik sırasında değişen bedenine uyumu, yardımcı cihazların kullanımı ve gebelikte farklı oturma pozisyonlarına ilişkin danışmanlık için fizik tedavi uzmanına yönlendirilmesi yararlı olabilir. Gebelikte genişleyen karın ve değişen ağırlık merkezi daha büyük bir tekerlekli sandalyeye, uygun ek ekipmana ve ekstra kişisel yardıma ihtiyaç gerektirebilir. Özellikle görme engeli olan kadınlarla etkileşimde bulunan tüm sağlık personeli isim ve görevini ayrıntılı olarak kadına açıklamalı, yapılacak testler, doğum ve doğum sonrası süreci kendisine anlatmalıdır. Örneğin, bir kadının işitme kaybı olduğunda, yazma, işitme cihazı takma, dudak okuma veya bir işaret dili tercümanı kullanma gibi çeşitli iletişim yöntemleri kullanılabilir. Dudak okumayı kolaylaştırmak için, şeffaf maske kullanımı da bir seçenek olabilir. Kadının isteği üzerine, bir aile üyesine, arkadaşına veya işaret dili tercümanına her zaman iletişime yardımcı olması için izin verilebilir. Hareket bozuklukları olan kadınlar için kumanda ile ayarlanabilen hastane yatağı, tekerlekli sandalye kullanıcıları için kolayca erişilebilen tuvalet ve duşlar sağlanması güvenli bir ortam oluşturmada büyük katkı sağlayacaktır. Bakım uygulamalarında da girişimler kadına göre düzenlenmelidir. Örneğin; hemiplejik bir kadının sağlam koluna intravenöz hattının yerleştirilmesi kadının yatak hareketliliği ve tekerlekli sandalyeye transferlerine engel olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

Hemşireler fiziksel engelli kadının gereksinimlerini değerlendirerek, bireye özgü uygun girişimlerde bulunmalıdır. Doğum öncesi çeşitli zorluklarla karşılaşan fiziksel engelli kadının, engelinden çok yeteneklerine odaklanması, kendisiyle etkin iletişim kurulması, açıklayıcı bilgiler verilmesi kadının kendisini güçlü hissetmesine, özgüveninin ve benlik saygısının artmasına katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Engelli Kadın, Engellilik ve Gebelik, Engellilik ve Hemşirelik, Fiziksel

Bildiri No: S026

AMPUTASYON NEDENİ İLE FİZİKSEL ENGELLİ DURUMUNA GELEN BİREYLERİN PSİKOLOJİK BAKIM GEREKSİNİMİ

Seval CÜCELER, Aysel DOĞAN
0000-0003-2343-7558, 0000-0002-4721-0975
seval.cuceler@toros.edu.tr

Öğr. Gör., Toros Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü

ÖZET/Derleme

Doğumsal olaylar, sonradan gelişen durumlar, santral sinir sisteminin veya uzuvlarının işlevini yitirmesi sonucu bireyin kendisinden beklenen sorumluluğu yerine getirememesi, sosyal ve kültürel gereksinimleri için birinin desteğine ihtiyaç duyması ortopedik engellilik olarak ifade edilmektedir. İnsanlık tarihinin en eski ameliyatlarından biri olan amputasyon, bir ekstremitenin bir kısmını veya tamamını, tıbbi sebeplerle vücuttan ayırma işlemi olarak tanımlanmaktadır. Amputasyon yalnızca fiziksel bir yaralanma değil, aynı zamanda uzun süreli ve şiddetli bir stres, yıkıcı ve travmatik bir deneyimdir. Bedenin bir parçasını kaybeden birey travma yaşamaktadır. Travma sonucunda bireyde; korku ve endişe, benlik saygısında azalma, suçluluk ve güçsüzlük duygusu gibi tepkiler görülmektedir. Amputasyon bireyde yalnızca organ kaybı değil, işlev, beden imgesi, iş ve ilişkilerde kayıp anlamına da gelmektedir. Amputasyonun psikolojik bir travma olduğu düşünüldüğünde, travma sonucunda görülen tepkilerin yaşanması muhtemeldir. Dolayısıyla ampute bireylerin kayıp nedeniyle yas sürecine girmesi beklenen bir durumdur. Yapılan bir çalışmada, majör alt ekstremitte amputasyonu olan bireylerin olmayanlara kıyasla daha yüksek sosyal fobi ve depresyon şiddetine ve daha düşük yaşam kalitesine sahip olduğu bildirilmiştir. Kalitatif bir çalışmada ise amputasyon geçiren bireylerin; umutsuzluk, ölüm arzusu, endişe, öfke ve düşmanlık gibi duygular deneyimlediği ortaya konulmuştur. Katılımcılardan biri “Ben kayıp bir adamım! Eskisi gibi olmayacak!” ifadesini kullanarak amputasyon sonucunda yaşadığı duygu ve düşünceleri dile getirmiştir. Bir başka çalışmada ise alt ekstremitte amputasyonu geçiren bireylerde anksiyete görüldüğü bildirilmiştir. Bireyin bu yeni durumunda yaşadığı psikolojik travmanın; tanınması, çözüm önerileri getirilmesi, bireyin yeni durumuna uyum sağlamasının kolaylaştırılması, hasta ile en çok zaman geçiren ve en çok iletişim halinde olan sağlık profesyoneli olarak cerrahi hemşirelerinden beklenen bir durumdur. Cerrahi hemşiresi bireyin ameliyat sonrası fizyolojik bakım gereksinimlerine ek olarak; hastadaki duygu durum değişikliklerini tanımalı, sorunlarının çözümü için rehber, yönlendirici olmalı, bireyin kendini ifade etmesi için cesaret verici olmalıdır. Sonuç olarak; amputasyon yalnızca fiziksel değil psikolojik bakımı da gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda hemşireler, ampute bireyleri biyopsikososyal olarak değerlendirmeli, psikolojik bakım gereksinimlerini saptamalı ve bu doğrultuda uygun girişimleri planlamalıdır.

Anahtar Kelimeler: Amputasyon, Psikolojik Bakım, Hemşirelik, Ortopedik Engellilik

Bildiri No: S027

FİZİKSEL ENGELLİ KADINLARIN CİNSEL YAŞAMLARINDA ZORLUKLAR VE HEMŞİRENİN SORUMLULUKLARI

Şükran BAŞGÖL

0000-0001-9451-4544

sukranbasgol@gmail.com

Arş. Gör. On dokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

ÖZET/Derleme

Engelli bireyler doğumdan itibaren ya da özürlü kaldıkları andan itibaren birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu sorunlar çok çeşitli ve değişik alanlarda (eğitimde, sağlıkta, çalışma hayatında vb.) olabilmektedir. Bu alanlardan birisi de genellikle sorgulanmayan, göz ardı edilen cinsel yaşamdır. Nitekim engelli bireylerin de cinsel gereksinimleri vardır ve cinsellik engelli bireylerin yaşam kalitesi için oldukça önemlidir. Bu doğrultuda, engelli bireyler cinsel yaşamları açısından konuşulması ve desteklenmesi gereken ayrıcalıklı bir grubu oluşturmaktadır. Sağlık profesyonellerinin konuya ilişkin yeterli bilgi sahibi olmaları, gereken desteği sağlamaları ve engelli bireylerin cinsel sorunlarına yönelik çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Bu çalışmada, engelli kadınların cinsel yaşamları ve hemşirenin sorumlulukları literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Toplumda engelli kadınların seksüel olmadığı, cinsel sağlık ve üreme sağlığına gereksinimlerinin olmadığı düşüncesi oldukça yaygındır. Bu bağlamda da fiziksel engelli kadınların cinsel yaşamlarına ilişkin çeşitli mitler mevcuttur. Bu mitler; engelli kadınlar aseksüel, bekar ve yalnızdır, yalnızca bağımsız işlevleri olan kadınlar cinsel ilişki kurmayı başarabilir, engelli kadınlar anne olamaz, engelli kadınların cinsel ilişkilerde minnetkar olması gerekir, engelli kadınlar farklıdır ve cinsellik için genç ve güzel olmak şarttır olarak sıralanabilir. Nitekim engelli kadınların da engeli olmayan kadınlar gibi ilgi, sevgi ve cinsellik yaşama hakları, cinsel duyguları, arzuları, ihtiyaçları ve sorunları olduğu bilinmektedir. Ancak, engelli kadınlar toplumsal mitler ve önyargılar sonucunda cinsel sağlık gereksinimlerinin karşılanması için hem hizmet alma hem de bilgiye ulaşmada birçok güçlüklerle karşı karşıya kalabilmektedirler. Diğer yandan, cinsel benlik algılarında ve özgüvende azalma, ilişki kurma sorunları, fiziksel sınırlılıkların olması, cinsel yanıtta yaşanan olumsuz değişiklikler, cinsel istismar, ruhsal sorunlar ve psikolojik destek eksikliği, cinsel ilişki kurmada ve sürdürmedeki fiziksel güçlükler, cinsel uyarı oluşumundaki güçlükler, aşırı koruyucu aile ve buluşma mekânlarının yokluğu, çevresel-fiziksel kısıtlılıklar, fertilité sorunları, toplumsal mitler, cinsel bilgi eksikliği, eğitim yetersizliği, bilgi edinmedeki engeller, ekonomik zorluklar yaşanan başlıca sorunlardır.

Engelli kadınların cinsel sağlıklarının korunması ve cinsel sorunlarının çözümü multidisipliner bir yaklaşımla olabilir. Sağlık çalışanları engellilik ve cinsellikle ilgili mitleri reddederek engelli bireylerin cinsellikle ilgili sorunlarına çözüm yolları bulmalı, engelli bireylerin duygusal ve sosyal sağlıklarını yeniden kazanmalarına yardımcı olmalıdır. Hemşireler engelli kadınların cinsel sorunlarında rehabilite edici rolünü kullanmalıdır. Hemşireler engelli kadınların daha rahat bir cinsel ilişki sürdürebilmesi için ilişki öncesi sıvı alımının kısıtlanması, ilişki için uygun pozisyon ve mastürbasyon konusunda bilgilendirme ve doktor tarafından reçete edilmiş antikolinerjik ilaçların kullanımının düzenlenmesi gibi sağlık bakım hizmetleri sunabilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fiziksel engellilik, Kadın, Cinsel yaşam, Hemşirelik